Novobydžovský

Ročník IX.
28. 6. 1982

Číslo 2

ZPRAVODAJ

ÚKOLY MěstNV PO 6. ZASEDÁNÍ ÚV KSČ

6. zasedání ÚV KSČ zdůraznilo, že cíle, které vytyčil XVI. sjezd KSČ v další výstavbě naší socialistické společnosti, složitější a náročnější podmínky při jejich uskutečňování stavějí před národní výbory nové úkoly a kladou vyšší požadavky na jejich práci. To vyžaduje:

— dále prohlubovat společenskou úlohu národních výborů při upevňování a rozvoji našeho socialistického zřízení, růst politické i odborné úrovně státní správy, aby veškerá práce odpovídala nárokům výstavby rozvinuté socialistické společnosti;

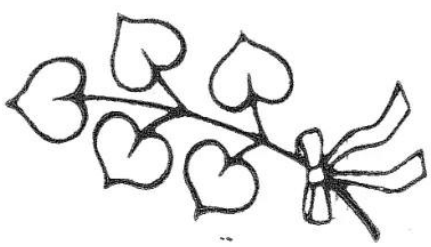
— lépe využívat finančních a hmotných zdrojů i místních možností k uspokojování potřeb lidí, pomoc občanům ve vytváření dobrých podmínek v bydlení, ve službách, školství a kultuře, v péči o zdraví a životní prostředí;

— účinnější přispívání k účelnějšímu využívání pracovních sil, efektivnosti investiční výstavby a hospodárnosti při vynakládání prostředků k realizaci komplexního ekonomického a sociálního rozvoje územních obvodů;

— aby dále rostla účast občanů na práci národních výborů, zvyšovala se úloha volených orgánů a poslanců, zdokonalovala se součinnost se společenskými organizacemi NF v rozvíjení pracovní a společenské aktivity občanů a v jejich socialistické výchově.

Řada těchto úkolů se daří i v podmínkách našeho města úspěšně realizovat, s řadou problémů se dosud potýkáme, řada problémů čeká na řešení.

V uplynulém období pokračovala výstavba a modernizace škol, mateřských škol, zdravotnických a sociálních zařízení, obchodní a dopravní sítě. Podstatně se rozšířily možnosti kulturního o sportovního vyžití občanů. To vše přispívá k vysokému životnímu standartu našich občanů. Tyto dobré výsledky nemohou však zastřít skutečnost, že dosud existují problémy v investiční a bytové výstavbě, v údržbě a opravách bytového fondu, v neuspokojivé kvalitě služeb. Stále existuje řada problémů v plánování, organizaci a řízení nejen na MěstNV, ale i v práci jeho zařízení.

Právě těmto problémům věnují pozornost poslední plenární zasedání MěstNV, hledají se cesty, jak tyto nedostatky odstranit. Dubnové plenární zasedání MěstNV řešilo složitou problematiku bytové politiky na území města. Přijatý soubor opatření ukládá dořešit problematiku neobydlených rodinných domků, neobydlených podnikových bytů a prodeje bytů PBH do osobního vlastnictví občanů. Pozornost pléna byla soustředěna rovněž na zabezpečení další výstavby bytů a rodinných domků ve všech formách výstavby, na aktivizaci domovních komisí a důvěrníků. Nemalá pozornost byla věnována též úrovni a výhledu zabezpečování služeb při opravách a modernizaci domovního majetku.

V současné době se připravují další plenární zasedání, jejichž zaměření má dát odpověď na problematiku školství, obchodu, služeb, životního prostředí a dalších problémů tohoto města a jeho místních částí. V podzimním období bude pak plenární zasedání MěstNV řešit problematiku zkvalitnění úrovně práce orgánů, aparátu a aktivů, včetně práce jednotlivých občanských výborů. Součástí tohoto materiálu bude rovněž zhodnocení výsledků integrace obcí.

Další zkvalitnění práce jednotlivých orgánů MěstNV se neobejde bez konkrétních podnětů z volebních obvodů, bez přímého podílu každého našeho občana, bez úzké součinnosti se společenskými organizacemi NF, bez dobré spolupráce s jednotlivými závody a provozy v našem městě. Významnou úlohu v tomto procesu sehrávají občanské výbory. Postupně se zkvalitňuje jejich práce s cílem dalšího rozvoje účasti občanů na řešení veřejných záležitostí a zvelebování jednotlivých obvodů. Není dnes období, ve kterém by se nic nedělo. Opravují se chodníky, vysazuje veřejná zeleň a upravují další prostory, které zlepšují životní podmínky obyvatel obvodu. Je však rovněž třeba, aby se občanské výbory ve větší míře podílely na zabezpečování čistoty v obvodech, na sociální péči o staré a nemocné občany, na upevňování veřejného pořádku a socialistického soužití.

To, jak se nám podaří řešit nesnadné problémy, závisí na aktivní práci každého orgánu i aktivu MěstNV, na konkrétní každodenní práci jednotlivých pracovníků aparátu MěstNV i na konkrétním podílu každého našeho občana. Takové budou i výsledky, takový bude náš konkrétní přínos k realizaci závěrů 6. plenárního zasedání ÚV KSČ.

Josef Kunt,
předseda MěstNV

Z JEDNÁNÍ RADY MĚST NV

Rada 4. 3. 1982

1. Politicko organizační zabezpečení pořadu „Občanské výbory se baví".
2. Inventarizace 1981 a stav správy a ochrany národního majetku v hospodářství řízeném MěstNV.
3. Rozbor hospodaření PBH Nový Bydžov za rok 1981.
4. Výhled bytů určených k modernizaci a výhled bytů určených k prodeji.
5. Usnesení ONV v Hradci Králové č. 4.

Rada 18. 3. 1982

1. Rozbor plnění plánu a rozpočtu za rok 1981 a plán a rozpočet na rok 1982.
2. Plán hlavních úkolů Technických služeb města při údržbě a čištění místních komunikací, chodníků, veřejného osvětlení a veřejné zeleně.
3. Zhodnocení výkonu státní správy na MěstNV v Novém Bydžově za rok 1981.
4. Jarní práce v JZD ČSSP Nový Bydžov.
5. Usnesení rady ONV č. 5 v Hradci Králové.

Rada 1. 4. 1982

1. Zpráva o plnění závěrů konference SPOZ v podmínkách města Nový Bydžov.
2. Úroveň současného stavu bytové péče a návrh komplexního plánu ke zkvalitnění bytové péče v působnosti MěstNV.
3. Politicko organizační zabezpečení májových oslav po linii MěstNV.
4. Usnesení rady ONV v Hradci Králové č. 6.

Rada 22. 4. 1982

1. Přehled schůzové činnosti orgánů a aktivů MěstNV za I. čtvrtletí 1982.
2. Kontrolní zpráva o plnění investiční a neinvestiční části akce „Z" a TVRD.
3. Zhodnocení úrovně a docházky branců v Novém Bydžově.
4. Usnesení rady ONV v Hradci Králové č. 7.

Rada 6. 5. 1982

1. Vyhodnocení akce — Březen — měsíc požární ochrany.
2. Rozbor plnění příjmů a výdajů MěstNV k 31. 3. 1982.
3. Program masově politické práce MěstNV a MěstV NF v Novém Bydžově po XVI. sjezdu KSČ.
4. Zápis z dohlídky VLK ONV Hradec Králové.
5. Žádost TJ Jiskra o propůjčení plochy za sokolovnou k vybudování dočasného tréninkového hřiště na kopanou.
6. Pohotovostní plán pro případ vzniku slintavky.
7. Usnesení plenárního zasedání ONV v Hradci Králové.

Rada 20. 5. 1982

1. Kontrolní zpráva o provozu a stavu umělé ledové plochy za sezónu 1981/82.
2. Zhodnocení podílu MěstNV na rozvoji vzdělanosti občanů a výchově mládeže včetně hlavních směrů rozvoje v této oblasti.
3. Návrh politicko organizačního zabezpečení Okresní přehlídky městských divadelních souborů v Novém Bydžově.
4. Usnesení 5. plenárního zasedání ONV v Hradci Králové.

13. ročník POHÁRU OSVOBOZENÍ V LUŽCI NAD CIDLINOU

V sobotu 8. května se uskutečnil v Lužci nad Cidlinou již 13. ročník Poháru osvobození — turnaje v kopané.

Jarní slunce jako by se chtělo odvděčit pořadatelům za jejich práci s přípravou této náročné akce. Vždyť letos, kromě tradičních účastníků — vojáků Sovětské armády z Vysokého Mýta, uvítali mezi sebou sportovce z další socialistické země, fatbalisty z NDR, členy BSG Traktor „Frieden" Beyern. Spolu s nimi nastoupili ke slavnostnímu zahájení i sportovci Jednoty N. Bydžov a pořádající TJ. Po projevu s. Synka, předsedy místní odbočky SČSP, která je spolupořadatelem akce, položili zástupci mužstev za zvuku Pochodu padlých revolucionářů věnce k Památníku padlých v obou světových válkách.

Během dopoledne byly sehrány vylučovací zápasy. O přestávkách vyhrával přítomným dětský dechový orchestr LŠU Chlumec nad Cidl. pod taktovkou s. Karla Vrzáně.

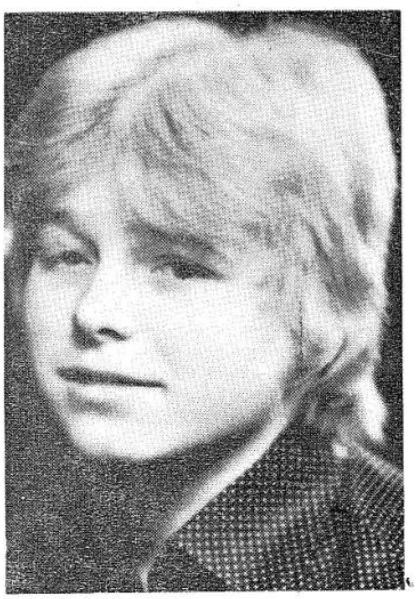
Mezitím se pilně pracovalo v Kulturním domě, kde manželky sportovců a kuchařky závodní jídelny JZD ČSSP připravovaly slavnostní oběd. Nebyla to jistě lehká práce připravit více než sto obědů a večeří. Všechno však dopadlo k úplné spokojenosti a patří se proto poděkovat i ženám, které přispěly ke zdárnému průběhu akce.

Odpoledne nastoupila k boji o 3. a 4. místo mužstva sportovců NDR a novobydžovské Jednoty. Protože utkání skončilo nerozhodně 1 : 1, došlo ke střílení penalt a zde štěstí přálo fotbalistům Beyernu. Ve finále nastoupila proti sobě mužstva pořádající TJ JZD ČSSP Lužec n. C. a sovětští vojáci z Vysokého Mýta. Po třinácti letech se konečně sovětským sportovcům podařilo prolomit smůlu a v turnaji zvítězili. Konečný stav turnaje byl následující:

1. SKA Vysoké Mýto
2. TJ Lužec nad Cidlinou
3. Traktor Beyern
4. Jednota Nový Bydžov

Po slavnostním rozdílení cen, které předali zástupci JZD ČSSP N. Bydžov, občanského výboru a místního výboru NF, odbočky SČSP a DV Jednoty v Lužci nad Cidlinou, následovalo přátelské posezení při hudbě v Kulturním domě. Hosté poděkovali lužeckým sportovcům i dalším občanům za pěkné prostředí a přijetí. Všichni se těší na setkání při dalším, 14. ročníku turnaje o Pohár osvobození.

M. K.

Vážení soudruzi!

Je naší povinností Vás informovat o tom, jak Váš občan plní úkoly nejčestnější vlastenecké povinnosti — vojenské základní služby. Zvláště je potěšitelné, že od nástupu vojenské služby až do současné doby patří voj. P a l e č e k Miloš mezi nejlepší příslušníky našeho útvaru. Za poctivou a obětavou práci, často bez ohledu na své osobní volno, byl třikrát odměněn. Děkujeme Vám za úsilí, které jste vynaložili při jeho výchově.

Velitel

MěstNV touto cestou blahopřeje jmenovanému a jeho rodičům.

Prvomájové ozvěny

Čelo prvomájového průvodu

Do pochodu vyhrávala i Skleněnka

Mladi praporečnici

Slavnostni projev přednesl tajemník OV KSČ s. Pliščlnský

Pohled na část účastníků prvomájové manifestace

Přes nepříznivé, deštivé a chladné počasí byla účast občanů v průvodu a na manifestaci velká. Od sokolovny, kde bylo hlavní seřadiště, průvod směřoval na náměstí. Zde k účastníkům manifestace pronesl hlavní projev tajemník OV KSČ s. Pliščinský. Prvomájových oslav se už tradičně zúčastnili i zástupci Sovětské armády. Po skončení manifestace následovalo vystoupení žáků ZŠ, které vystřídal koncert dechových hudeb. Zvlášť velké pozornosti se těšilo vystoupení žákovského dechového souboru LŠU.

Text a foto J. Prokop

Vznik, význam a postavení SNB v naší společnosti

V průběhu protifašistického národně osvobozeneckého zápasu, a zvláště pak v období národní a demokratické revoluce a jejího přerůstání v revoluci socialistickou, bojovala československá dělnická třída pod vedením KSČ za nové společenské zřízení a stát lidově demokratického typu, který byl pevnou oporou jejího mocenského postavení. Příznivý rozvoj revoluce vyloučil obnovení buržoazního státního aparátu a naopak umožnil postupné vytváření nových revolučních orgánů moci, v nichž dělnická třída získala pevné pozice.

V rámci těchto přeměn vznikl a upevňoval se i lidově demokratický bezpečnostní aparát — Sbor národní bezpečnosti. Od samého počátku byl SNB důsledně budován jako nástroj lidové moci; v celém předúnorovém období pak sehrál důležitou roli při zabezpečování vymožeností pracujícího lidu, nového státního zřízení, rozvíjení a prohlubování revoluce. V bojích SNB s nepřáteli lidové demokracie se vytvořily základy jeho bojových tradic, které i po třiceti sedmi letech zůstaly cenným zdrojem poučení a zkušeností, především pro mladší generaci bezpečnostních pracovníků.

Proces rozbíjení starého bezpečnostního aparátu a vytváření nových bezpečnostních orgánů lidově demokratického Československa v letech 1945 — 1948 měl své specifické rysy, jež vyplývaly z historických podmínek naší země a z průběhu revoluce. Pozoruhodný je zejména způsob řešení této závažné otázky, který byl výslednicí politického umění a tvůrčího přístupu gottwaldovského vedení KSČ, pevné ideové jednoty a akceschopnosti celé strany i nezištné a obětavé práce tisíců neznámých komunistů v různých složkách bezpečnostního aparátu.

Význam ministerstva vnitra z hlediska vytváření nového, lidově demokratického bezpečnostního oparátu není možno spatřovat jen v tom, že bylo nejvyšším orgánem bezpečnostní správy, do jehož kompetence spadlo řízení bezpečnostního výkonu, ale také v tom, že bylo centrem celé vnitřní správy země; příslušelo mu tedy budování a všeobecné řízení lidových mocenských orgánů, národních výborů, do jejich pravomoci spadala i péče o vnitřní národní bezpečnost v rámci obvodu jejich působnosti. Proto převzetí a řízení resortu ministerstva vnitra příslušníkem komunistické strany bylo událostí prvořadé politické důležitosti, jež mohla být plně doceněna až mnohem později, zejména však při rozhodujícím střetnutí dělnické třídy s buržoazií v únorových událostech 1948.

Když 15. května 1945 Václav Nosek přebíral svěřený mu resort, nebylo ministerstvo vnitra zdaleka tím orgánem, který by mohl v nových podmínkách plnit své poslání. V nástupním projevu se nikoliv náhodou V. Nosek dotkl i této otázky, když řekl: „Je to právě náš úřad, který musí svojí činností v budoucnu prokázat, že nechce a nebude mít nic společného s onou neblahou tradicí, kterou vytvořilo ministerstvo vnitra, vedené po celých dvacet let agrárníky... Budeme mít, pánové, těžkou práci, abychom dokázali, že nové ministerstvo republiky nemá a nechce mít nic společného s touto špatnou minulostí, nýbrž že chce a bude plnit svůj úkol tak, aby byla zabezpečena demokracie, národ a stát..."

Závažná úloha v tomto směru připadla Václavu Noskovi, který ve své funkci ministra vnitra vyjadřoval nejen linii politiky lidově demokratické republiky na úseku bezpečnosti, ale současně jako představitel KSČ nesl hlavní odpovědnost za prosazování a naplňování bezpečnostní politiky KSČ.

Volba Václava Noska na funkci ministra vnitra nebyla náhodná. V jeho osobě byl do čela tohoto důležitého resortu postaven věrný syn dělnické třídy, statečný a osvědčený bojovník KSČ, její zakládající člen a od roku 1929 i člen jejího ústředního výboru. Pro tuto funkci předurčovaly Václava Noska i jeho vzácné lidské vlastnosti. Byl moudrým a rozvážným člověkem a i jako státník vždy zůstal příkladem dělnického a komunistického pracovníka. Jako neohrožený dělnický bojovník a funkcionář strany byl soudruh Nosek za svou činnost ministra vnitra terčem zavilých útoků reakce. Přes všechny útoky soudruh Nosek plnil úkol, který mu Komunistická strana Československa dala, ze všech sil pomáhal budovat národní výbory a Sbor národní bezpečnosti.

Proto ve stálém upevňování sepětí SNB s pracujícím lidem, v prohlubování spolupráce a bratrství mezi příslušníky SNB a příslušníky Lidových milicí nutno spatřovat naplňování odkazu Klementa Gottwalda, odkazu, který od února 1948 neztratil nic na své aktuálnosti.

„Stojíme tu dnes věrně bok po boku, příslušníci SNB a dělnických milicí, jako ztělesnění lidové obrany vnitřního pořádku ve státě. Střezte všichni jako oko v hlavě tento svazek lidu s bezpečnostními orgány! Nikdy se již nesmí nikomu podařit tento svazek roztrhnout a postavit obě strany proti sobě. Postupujte i nadále v nejužší spolupráci, společně braňte klid republiky a tvůrčí budovatelskou práci lidu!"

Vytvoření lidově demokratického bezpečnostního aparátu bylo velkým úspěchem KSČ v předúnorovém období, výsledkem její principiální politiky a praktickou ukázkou tvůrčího přístupu revolučního předvoje dělnické třídy při vytváření nových mocenských orgánů v procesu přerůstání demokratické revoluce v revoluci socialistickou. Od svého vzniku do února 1948 prošel Sbor národní bezpečnosti hlubokými přeměnami, které z něho vytvořily mocenský nástroj ochrany revoluce a jejího dalšího vývoje. Správnost politiky KSČ ve vztahu k ministerstvu vnitra a SNB se pak nejvýrazněji projevila v únorových dnech 1948, kdy SNB se jednoznačně postavil za politiku strany a po boku dělnické třídy přispěl k porážce reakčních sil, k vítězství našeho lidu a socialistické revoluce v Československu.

Cíle a hlavní úkoly služební činnosti SNB a vojsk MV po XVI. sjezdu Komunistické strany Československa a stanovené konkrétní úkoly na období sedmé pětiletky byly projednány a schváleny předsednictvem ústředního výboru Komunistické strany Československa.

Ms.

SPOŘITELNA SVÝM VKLADATELUM

Ústřední linií práce spořitelny v 7. pětiletce je nejen zvětšit vlastní podíl na zvyšování efektivnosti a hospodárnosti, ale též pomáhat v získávání obyvatelstva pro jeho nejširší účast na programu hospodárnosti.

Úsporné vklady obyvatelstva jsou důležitým činitelem efektivního ekonomického rozvoje, představují vnitřní peněžní zdroj pro financování národního hospodářství, snižují náklady peněžního oběhu. Zde hraje největší úlohu bezhotovostní placení pomocí trvalých příkazů přes sporožirové účty. Letos oslavujeme 10 let trvání sporožirových účtů.

Už samo spoření na sporožirové účty srážkou ze mzdy přináší vkladateli úsporu času. Odpadají starosti se sledováním platebních termínů. V okrese Hradec Králové využívá výhod sporožirových účtů již 13.220 rodin. Průměrný zůstatek na jednom účtě činí Kčs 3.246,— a průměrná úložka je Kčs 674,—.

Další výhodou sporožirových účtů je možnost platit šekem, a to nákupy od Kčs 200,— do Kčs 5.000,—, během sedmi kalendářních dní. Prodejny, které přijímají šeky, jsou označeny a to zejména:
obchodní domy Prior, cestovní kanceláře ČEDOK, REKREA a SPORT-TURIST, obchod průmyslovým zbožím, obchod nábytkem, obchod obuví a textilem, Státní banka čs. - směnárna a ještě řada dalších.

Pokračování na str. 5

Dokončení ze str. 4

Nový herní plán VVK

Výherní vkladní knížky patří k nejrozšířenějšímu druhu vkladních knížek. Od slosovacího období, které začíná 1. květnem 1982, vstupuje v platnost nový herní plán VVK.

Spoření na VVK se novou úpravou dále zvýhodní:

- maximální hranice výhry se zvýší z dosavadních 50.000 Kčs na 100.000 Kčs;
- mimořádná pevná prémie se zvyšuje na 3.000,— při dodržení podmínek, tj. aby po celé slosovací období neklesl zůstatek pod Kčs 1.000,—.

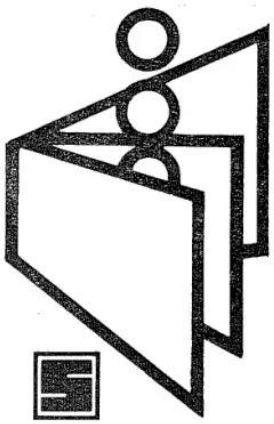
První slosování podle nového herního plánu VVK proběhne v listopadu 1982.

Úvěrová činnost

Rozsáhlá je činnost spořitelny v oblasti půjček. Je již dostatečně známo, že vedle půjček na výstavbu rodinných domků, na družstevní podíly, na nákup zboží i půjček v hotovosti poskytuje spořitelna půjčky mladým manželům. Při této příležitosti bychom rádi připomněli všem jejich uživatelům, že o přiznání státního příspěvku částkou Kčs 2.000,— na první a Kčs 4.000,— na každé další dítě je nutno požádat na formulářích, které obdrží ve spořitelně spolu s podrobnější informací. Rozhodující je, že se dítě narozené po sepsání půjčky mladým manželům již dožilo 1 roku a nepřekročilo 4 roky věku. Další podmínkou je, aby zůstatek splácené půjčky byl alespoň takový, aby bylo možno odepsat celou přiznanou částku. Pokud je zůstatek půjčky nižší, lze odepsat pouze neúplný státní příspěvek do výše zůstatku.

Je proto v zájmu mladých manželů, aby si tyto věci pohlídali ve smyslu poučení, které obdrželi od spořitelny při uzavření půjčky se státním příspěvkem mladým manželům.

KDO MÁ SPOROŽIRO

pravidelně spoří

Česká státní spořitelna

Česká státní spořitelna
okresní pobočka
Hradec Králové

Změny v lékařských obvodech

Podle výsledků sčítání lidu na podzim roku 1980 uložil VčKNV na základě novely závazného opatření č. 31/1972 Věst. MZd, aby OÚNZ Hradec Králové provedl opatření, kterými by se vyrovnaly rozdíly mezi jednotlivými zdravotními obvody, vytvořené v průběhu posledních 10 let změnou počtu obyvatel.

Ve spádu nemocnice s poliklinikou Nový Bydžov došlo k podstatným rozdílům zejména mezi obvodem č. 25 (MUDr. Šafařík J.), který má nyní 3.588 obyvatel, z toho 796 nad důchodový věk, a obvodem č. 27 (MUDr. Machová F.), který má jen 2.697 obyvatel, z toho 674 nad důchodový věk.

V zájmu spravedlivého rozdělení pracovních úkolů a zajištění zdravotní péče pro všechny obyvatele stejným dílem bylo potřebí rozdělit počty obyvatel rovnoměrněji mezi oba obvody při zachování stejné dostupnosti a co nejmenších změn pro obyvatelstvo.

OÚNZ navrhl a ONV schválil, aby městská čtvrť, která je ohraničena ulicemi Dvořákovou a V aleji, situovaná mezi tratí areálem nemocnice a hřbitovem, byla přeřazena z obvodu č. 25 do obvodu č. 27. Tím se dosáhne početního vyrovnání mezi nároky na léčebnou péči u příslušných obvodních lékařů. Po úpravě bude obvodní lékař OZS č. 25 zabezpečovat péči o 3.123 obyvatel, z toho 770 nad důchodový věk a v OZS č. 27 bude se lékař starat o 3.162 obyvatel, z toho 700 nad důchodový věk. Kromě vyrovnaného nároku na pracovní výkon zdravotnických pracovníků vyrovná se i čekací doba a návštěvnost v obou obvodech.

Úprava se týká ubyvatel ulic Dvořákovy, V aleji, Zahradní, Tylovy, Sukovy, Nové a dr. Vojtěcha.

Platnost nové úpravy začíná dnem 1. června 1982.

Obyvatelé byli s touto změnou již seznámeni městským rozhlasem a výškami v centrální kartotéce.

MUDr. Stanislav Keltner,
ředitel NsP

MARNOTRATNOST Z NEVĚDOMOSTI

Mnoho hospodyň při vaření plýtvá. Jak? Například tím, že nedbá zásad správné přípravy potravin.

Zbytečné dlouhé zahřívání škodí nejen bramborám a zelenině, ale i jiným potravinám. Ne každý ví, že při vaření brambor ve slupce zůstává v bramborách 85% vitamínu C, při vaření loupaných brambor 70% a při ohřívání rozkrájených brambor již jen 20%. To jsou hlediska zdravotnická. Při přípravě pokrmů používáme také nějakou energii — elektřinu, plyn, a to jsou hlediska ekonomická. Budeme-li se řídit zásadou dobrého hospodáře, můžeme při vaření ušetřit až 30% energie. Jak - to dokazují některé příklady.

Vaření bez pokličky zvyšuje potřebu energie o 30%. Energie se ztrácí, i když pokličkа špatně přiléhá.

Použití nádobí s vyklenutým dnem, které nepřiléhá, prodlužuje dobu vaření a zmaří až 40% energie.

Používat k vaření přiměřeného množství vody. Při vaření 1 kg brambor v jednom litru vody místo postačujícího čtvrt litru vody rozplýtváme 25% energie.

Energii šetří také **Papinův hrnec, gril a remoska** k pečení masa.

Po vypnutí elektrická plotýnka intenzívně sálá, a to často stačí k dovaření pokrmu.

Doporučení šetřit energii při vaření má často také důvod zdravotnický a hygienický. Voda nemá nikdy bouřlivě vřít. Má se uvést rychle do varu, ale pak je nutné omezit přívod energie. Tím uspoříme nejen energii, ale i omezíme okysličování vařené zeleniny, brambor nebo jiných potravin.

Zvykneme-li si pracovat doporučovaným systémem soustavně, projeví se nám celková úspora nejen v rodinném rozpočtu, ale i v bilancích energetiků.

A. V.

ŠETRNOST — JISTÝ VÝDĚLEK.

KUP, ČEHO NEPOTŘEBUJEŠ, A BRZO PRODÁŠ, BEZ ČEHO NELZE.

NEUTRÁCEJ VÍC, NEŽ ZÍSKÁŠ, SIC SE NA HLAVU POTŘÍSKÁŠ.

Ze starých přísloví

TRÁVNÍK NENÍ SMETIŠTĚ

Kolikrát slyšíme mluvit o zachování pěkného životního a pracovního prostředí, kolikrát slyšíme kritiku na neupravené špinavé ulice. V posledním čase je zvláště naše město v tomto směru kritizováno, a to nejen návštěvníky města, ale i našimi občany. Nechci mluvit o rozkopaných chodnících, které příslušné organizace po dokončení všech instalačních prací jistě v nejbližší době upraví. Chtěla bych mluvit o jiném nešvaru, který kazí práci druhým a nepřispívá také k pěknému vzhledu města.

Rozhlédneme-li se po našich ulicích a travnatých plochách, vidíme na nich spoustu papírků, plechovek, lahviček ap. Kdopak touto pestrou obalovou technikou „zdobí" město? Jistě to nebudou ti občané, kteří se o okolí svého bydliště starají, zametají pravidelně před svými domy, pečují o travnaté plochy a květinovou výzdobu — snaží se, aby bydleli pěkně! Co však mají dělat proti těm, kteří jejich práci mařÍ? Stačí postát chvíli blízko obchodu s potravinami a pozorovat. Nemám nic proti tomu, když se někdo musí neustále na ulici přecpávat nějakými dobrotami. Nelíbí se mi však, když pak jejich obaly zaneřádí kdejaké místo na chodníku, trávníku nebo je rafinovaně strká pod keře. Nejhorší je, že ve svém počínání nezůstávají sami. Špatný vzor vždy najde vděčné následovatele, a tak z prvního napohled neškodného papírku se v krátké době stanou chodníky i travnaté plochy veřejným smetištěm. V zimě se mnohý nepořádek schová pod bělostnou sněhovou pokrývkou. Jakmile však sníh sejde, vidíme v plné „krásе" tu spoušť v pošlapaných trávnících, které se pak na jaře těžko obnovují. A zase musí někdo přiložit ruce k dílu a za ty nepořádníky znovu a znovu uklízet! Chybí naší veřejnosti ohleduplnost k práci druhých? Chodí snad za nimi někdo doma, ve škole, v zaměstnání a uklízí jejich nepořádky? Což by stálo tolik času a práce naučit se použité papírky a jiné odpadky dávat tam, kam patří — do odpadových košů a popelnic? Nechce se mi věřit, že tolika lidem chybí úcta a vztah k práci druhých, že nemají radost z pěkného prostředí doma i ve městě, ve kterém žijí a které je jejich vizitkou.

A. V.

Jezdíme do sauny

Otužování patří k nejúspěšnějším formám prevence před onemocněními z nachlazení a spolu s přiměřeným pohybem pomáhá předcházet následkům takzvaných civilizačních chorob, jako je vysoký krevní tlak, infarkt, arterioskleróza atp.

K propagaci otužování slouží zakládání Klubů otužilých dětí na mateřských školách. V Novém Bydžově se do této soutěže zapojila již druhým rokem škola v Palackého ulici a od letošního roku začala soutěžit i škola v Husově ulici. Počet malých otužilců roste a také způsob otužování se zkvalitňuje. Za nejlepší způsob otužování a zvyšování odolnosti vůči respiračním onemocněním se považuje saunování. Je to vlastně očistná koupel po řádném vypocení. Tato forma otužování je velice účinná a nás zdravotníky těší, že se počet mateřských škol, kde s dětmi navštěvují saunu, stále zvyšuje.

V letošním roce dojížděla do sauny v Jičíně spolu s mateřskou školou ve Sloupně i mateřská škola v Novém Bydžově, Palackého ulice. Podívejme se s nimi, jak takové saunování malých capartů vypadá. Samozřejmé je, že děti se mohou saunovat jen se souhlasem dětského lékaře a že se na návštěvu sauny musí dobře připravit. Soudružky učitelky jim nejprve vyprávěly, jak to v sauně vypadá, a zvykaly je pomalu na vodu omýváním nebo sprchováním. Vlastní návštěva začala svlékáním v šatně. Pak se děti omyly vlažnou vodou nebo osprchovaly a šly do potírny, kde je vzduch ohřátý až na 100°C. Tam zůstaly 8—10 minut a odtud odešly do bazénu se studenou vodou, kde se ochladily. Ochlazení musí být rychlé a děti se potápějí celé i s hlavičkami. Proces ochlazování trvá asi 1 minutu. Pocení a ochlazování opakovaly děti asi třikrát. Soudružky učitelky přistupují k dětem citlivě a individuálně. Všímají si jejich stavu i nálady a podle potřeby jim upravovaly pobyt při jednotlivých procedurách. Po posledním ochlazení v bazénu děti odpočívaly v lehárně, zabalené do prostěradel na lehátkách. Odpočívaly tak dlouho, až teplota klesla a děti se celkově uklidnily. Některé během této doby usnuly, jiné poslouchaly pohádky, písničky nebo si hrály s přinesenou hračkou. Pobyt v lehárně trval asi 20 minut. Oblékáním v šatně návštěva sauny skončila.

Dětem se saunování velice líbí a na každý zájezd se těší. Po návratu si vždy vypravují o svých zážitcích a příhodách, o které není v žádném kolektivu nouze. Potěšitelné je, že se účinek sauny projevil ve zlepšeném zdravotním stavu dětí. Podle ředitelky s. Libuše Šprincové je nemocnost saunovaných dětí podstatně nižší.

Zkušeností s otužováním neustále přibývá. Přáli bychom si, aby se otužování stalo samozřejmou součástí každodenního režimu nejen dětí na mateřských školách, ale i těch dříve narozených.

Foto
L. Šprincová

Přicházejí letní měsíce, a to je nejvhodnější doba, kdy bychom se měli zamyslet nad svým denním režimem a upravit jej ve prospěch svého zdraví a k výchově zdravé budoucí generace.

A. V.

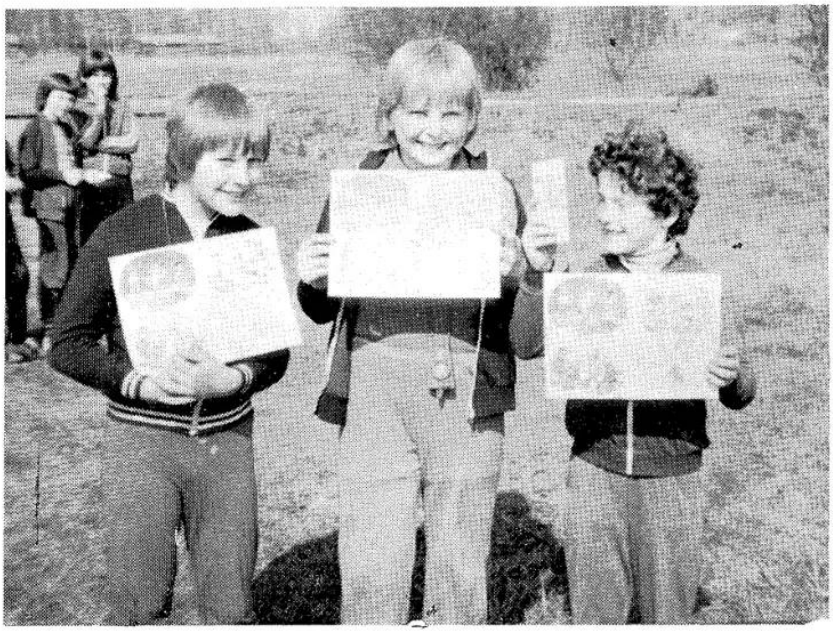
SAUNA (z finštiny) — suchá horká lázeň kombinovaná s koupelí ve studené vodě; zařízení k ní...

Svazáci pionýrům

Dne 24. dubna uspořádali svazáci třídy III. B gymnázia v Novém Bydžově branný závod. Zúčastnili se ho pionýři z pionýrské skupiny Rudá hvězda při ZŠ v Karlově ulici a pionýrské skupiny Mladý budovatel při ZŠ v Klicperově ulici. Tuto akci zorganizovali svazáci na počest výročí založení Pionýrské organizace.

Přestože byly podmínky tratě těžké, podávali pionýři velmi pěkné výkony. Ale ani na ty, kteří již doběhli, svazáci nezapomněli. V cíli se mohli pionýři seznámit se správnými odpověďmi na otázky.

V tomto branném závodě si sice doběhla pro vítězství hlídka z pionýrské skupiny Rudá hvězda ve složení Martin Kloz, Martin Drešer a Martin Novotný, ale domů si sladkou odměnu odnášel každý.

Vítězná hlídka z pionýrské skupiny Rudá hvězda

Foto J. Prokop ml.

Soutěžilo celkem 9 hlídek. Pionýři obou pionýrských skupin si zde prověřili své znalosti z dějin PO SSM, zeměpisu, přírodopisu, historie i topografických značek, které má umět každý pionýr. Tyto otázky byly očíslovány podle obtížnosti a zároveň se bodovaly.

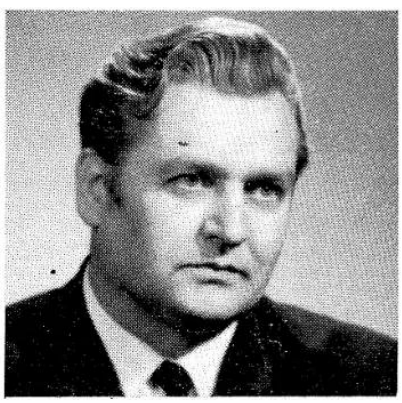
Děti prokázaly i fyzickou zdatnost. Soutěžily v hodu granátem na cíl, ve střelbě ze vzduchovky, přenášely raněného.

Celá akce se nám vydařila. Pocit z pěkně prožitého odpoledne měli nejen pionýři, ale i svazáci.

V současné době připravují studenti III. B další akce, kterými chtějí pomoci při výchově nejmladší generace.

Třídní výbor SSM

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Za čtyřicetkrát bezplatně darovanou krev bude Josefu Loudovi z Hlušic, pracovníku Eramu v našem městě, udělena zlatá Janského plaketa.

Blahopřejeme a za všechny, jimž krev pomáhala navracet zdraví, vyjadřujeme upřímné poděkování.

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nakonec cvičil celý sál

26. dubna v podvečerních hodinách panoval kolem sokolovny v Novém Bydžově neobvyklý ruch. U chodníku parkovala řada aut a doširoka otevřené hlavní dveře vítaly malé, větší i největší cvičence i ty, kteří se na jejich snažení přišli podívat. Veřejná cvičební hodina byla ukázkou pravidelné práce odboru ZRTV, který tím splnil i jeden bod svého závazku, uzavřeného v soutěži o titul „vzorný" III. stupně.

Cvičební sezóna končí. Jarní slunce (i když stále chladné) láká do přírody, děti prohánějí kola a míče. Cvičení v přírodě se u nás dosud nevžilo, a tak květen je již poznamenán úbytkem cvičenců, kterým se nejednou tělocvična zdá těsná. Ale to se jen zdá. Kdo se v pondělí přišel podívat, viděl pěkný, prostorný, čistý sál, prozářený nejprve sluníčkem, později desítkami zářivek, viděl hravé dětství, šťastné mládí i kultivovaný projev dospívajících, viděl, že ti, kteří sem chodí trávit svůj volný čas, nemají vůbec špatný vkus. 150 cvičenců se činilo ze všech sil, aby se zalíbilo divákům, kteří obsadili balkóny. A potlesk byl důkazem, že snaha nebyla marná.

Hodinu zahájila předsedkyně ZRTV s. D. Novotná. Nejprve nastoupili ti úplně mrňaví. Sedm broučků se svými nejbližšími zatančilo cibulenku, předvedli letadlo, pršení i vrané koně. Vystoupení připravily s. Hezká a s. Ježková, cvičil i předseda TJ s. Hronek. Nejmladší žactvo pod vedením s. Bartošové cvičilo na lavičkách a soutěžilo, mladší žákyně (vedoucí s. Samková) se ukázaly jako nadějné gymnastky na několika nářadích. Čest a slávu mužských složek zachránili mladší žáci pod vedením cvičitelů s. ing. Svěceného a s. Lováse, kteří předvedli cvičení na švédské bedně i bez ní. Moderní rytmy doprovázely rozcvičku starších žákyň (vedla je s. M. Novotná). Následovala cvičení na stanovištích a na závěr opět hudbou podmalované krokové variace. Poslední vystoupily dorostenky, studentky, ženy i babičky, které se nebojí svižnějšího tempa a chodí si zacvičit podle hudby večer od sedmi do osmi. Pravidelně dvakrát týdně je vedou s. Rouhová a Konečná. Nebylo jich mnoho (že by se styděly?), ale svým příkladem strhly i přihlížející žákyně, takže nakonec cvičil opravdu celý sál.

A o to nám jde. Aby těch v tělocvičně bylo stále víc a těch na balkóně ubývalo.

Z činnosti šachového oddílu

Šachový oddíl TJ JISKRA NOVÝ BYDŽOV se zúčastňuje všech mistrovských turnajů v rámci okresu, družstev, ale i jednotlivců. Kromě této činnosti pořádá oddíl turnaje i pro veřejnost.

Ve spolupráci se ZO SSM PMV Nový Bydžov pořádal a zabezpečoval šachový turnaj o Putovní pohár ředitele závodu PMV Nový Bydžov. Byl to již IV. ročník tohoto turnaje, kterého se zúčastnilo 27 hráčů z Východočeského kraje a hráči z Bohemie Poděbrady. Vítězem turnaje se stal s. Oldřich Vrťátko z Pardubic před s. Josefem Kalinou z Jiskry Nový Bydžov a třetí byl s. Jiří Matějíček ze Lhoty. Žákovským vítězem se stal V. Vlášek z MDPM Nový Bydžov. Ceny pro vítěze věnovala ZO SSM PMV Nový Bydžov a šachový oddíl TJ.

Další pěkný turnaj — a tohoto druhu u nás poprvé — byl „Vánoční turnaj v bleskové hře", kterého se zúčastnilo 32 hráčů z Nového Bydžova a okolí. Vítězem se stal P. Šlechta z Ostroměře před S. Juřičkou z Jiskry Nový Bydžov a F. Soukupem z Ostroměře. Nejlepším z žáků na tomto turnaji byl F. Soukup ml., před R. Fialou z MDPM Nový Bydžov a L. Kuzdasem, také z MDPM. Tento turnaj se velmi vydařil a všichni účastníci se shodli v názoru, že pořádat takové turnaje pro širokou veřejnost je více než prospěšné. Turnaj byl dotován pěknými cenami z prostředků šachového oddílu.

Šachový oddíl sehrál klubový přebor. Vítězem se stal J. Kalina před V. Lipou a V. Přibylem.

Kromě těchto akcí praktického šachu věnují členové velkou pozornost korespondenčnímu šachu. Naši hráči se pravidelně zúčastňují kvalifikace o „Zlatou věž" Zemědělských novin, zatím bez většího úspěchu, ale věříme, že se úspěch dostaví. V samotném korespondenčním šachu jsme dosáhli několika pěkných umístění.

Chvíle soustředění nad šachovnicí otevírají další možnosti pro volbu nejsprávnějšího tahu Foto M. Bydžovský

Zúčastnili jsme se přeboru čtyřčlenných družstev ČSSR. Naše družstvo hrálo pod hlavičkou PMV a obsadilo pěkné 6. místo. Tohoto základního kola turnaje se zúčastnilo 11 oddílů z ČSR. Vítězem turnaje se stal Slavoj Tachov. Družstvo hrálo ve složení St. Jurička, který získal III. VT, J. Panáček, F. Suchánek a V. Přibyl, kteří získali IV. VT.

Dále se zúčastňujeme soutěže jednotlivců. St. Jurička ve skupinovém turnaji III. třídy obsadil 5. místo, J. Kalina v turnaji II. třídy, který ještě probíhá, si stojí také dobře.

Naši hráči se také zúčastňují mezinárodních turnajů. St. Jurička hrál skupinový turnaj III. třídy, kde získal 3 body (tabulka turnaje dosud nebyla vydána) a J. Kalina hraje evropský skupinový turnaj I. třídy. Těchto turnajů se zúčastňuje 7 hráčů z celé Evropy. V září minulého roku začalo také předkolo „Světového poháru WC T. V.", kterého se rovněž zúčastňujeme.

To byl jen krátký výtah z činnosti šachového oddílu za poslední období. Věříme, že v našem městě je více občanů, kteří mají tuto hru rádi, a proto je zveme mezi nás, uvítáme je rádi. Nejde nám o získání výkonnostních tříd, ale o požitek ze hry, prožití vzrušujících chvil nad šachovnicí a o popularizaci této krásné hry v našem městě.

Stanislav Jurička,
předseda šachového oddílu

Další úspěchy mladých šachistů

Šachový oddíl MDPM Nový Bydžov pokračuje ve své bohaté činnosti.

Uspořádal turnaj družstev na počest Vítězného února, kde za účasti 10 oddílů našeho kraje obsadil 3. místo. Turnaj vyhrála TJ Turnov před ZDŠ Plotiště.

Výrazným a naprosto zaslouženým úspěchem našeho oddílu je absolutní a suverénní vítězství v okresním přeboru žákovských družstev. Naše družstvo bez jediné porážky přebor vyhrálo a postoupilo do finále, kde opět nedalo svým soupeřům žádnou šanci na úspěch a jasně zvítězilo. Vybojovali jsme si postup do krajské kvalifikace, která se hraje v říjnu v Pardubicích za účasti nejlepších oddílů všech okresů našeho kraje. Všichni naši hráči jsou si vědomi této vysoké hráčské zodpovědnosti a věřím, že uděláme vše, abychom nezůstali nic dlužni své pověsti a výsledkům, které naše družstvo již získalo.

Naše družstvo hrálo ve složení: kapitán Procházka, Kuzdas, Kytler, Vlášek, Fiala, Bílek, Bílková, Lelková.

Svoje kvality potvrdili na šachovém turnaji družstev v Trutnově, kde naše družstvo opět bez jediné porážky turnaj vyhrálo. Potvrdilo tak svou hráčskou a morální vyspělost. Družstvo hrálo ve složení: kapitán Procházka, Fiala, Kuzdas, Vlášek. Toto umístění zpečetili vítězstvím Procházky a Vláška na svých šachovnicích. Naše druhé družstvo obsadilo 6. místo. Martina Bílková získala cenu za nejlepší výkon dívky na tomto turnaji. Turnaje se zúčastnilo 10 oddílů okresu Trutnov a okolí. Druhé místo na tomto turnaji obsadilo družstvo z Trutnova a třetí byla ZDŠ Úpice.

Náš oddíl pořádal jarní turnaj jednotlivců za účasti předních oddílů našeho kraje.

V nejmladší kategorii Kynčl obsadil 4. místo a Jurička 6. místo, v kategorii ml. žáků skončil Bílek na 3. místě. V nejstarší kategorii obsadil Vlášek také 3. místo.

V soutěži dívek byla naše Bílková třetí a Králičková čtvrtá.

Vedoucí šachového oddílu
MDPM Nový Bydžov
Jurička Stanislav

OBČANSKÉ VÝBORY SE BAVÍ

Kulturní život našeho města letos obohatil nový druh estrádního pořadu „Občanské výbory se baví". Původně se předpokládalo, že bude uspořádán pouze jeden pořad, a to v březnu, který bude reprizován pro občanské výbory integrovaných obcí. Vedení MěstNV ale dodatečně rozhodlo, aby v zájmu sblížení občanských výborů města a integrovaných obcí byl připraven jediný společný pořad.

Výsledek prvního pořadu byl očekáván s neodbytnou otázkou: Získá si svoje nové příznivce? Dnes můžeme říci, že ohlas pořadu byl hned napoprvé velký. Zástupci občanských výborů se v naplněném sále sokolovny bavili opravdu dobře.

Že to byl nápad dobrý a užitečný, svědčí snad nejlépe skutečnost, že hned po prvním pořadu občané požadovali další. Vedení Městského kulturního střediska v Novém Bydžově našlo plnou podporu u všech, kteří pomáhali připravovat první pořad, a tak šla práce rychle kupředu.

Po prvním pořadu dne 26. března, který jsme nazvali „Večer dobré pohody", proběhl dne 28. května už druhý pořad akce „Občanské výbory se baví", tentokrát pod názvem „V máji o lásce". Druhý večer byl současně spojen s dotazníkovou anketou o spolupráci v jednotlivých oblastech zájmové umělecké činnosti a o skladbě dalších pořadů. Předběžné výsledky první části ankety ukazují, že naši občané mají zájem o aktivní spolupráci a že můžeme počítat s jejich pomocí. Abychom získali ještě širší okruh aktivních spolupracovníků v různých oblastech zájmové umělecké činnosti, vkládáme dotazník i do tohoto čísla Novobydžovského zpravodaje.

Co přinesly oba pořady pozitivního? V oblasti politicko-organizátorské práce se především prokázalo, že je možno shromáždit značné množství občanů za určitým cílem, dát těmto setkáním zajímavý a kulturně hodnotný program, který byl přijat s nebývalou spontánností. Pořady zároveň potvrdily zájem občanů o kulturní vyžití, a to jak formou aktivní činnosti při přípravě, tak masovou účastí na pořadech. Nový druh pořadu dává dále možnost našim občanům vzájemně se lépe poznat, což může vést ke zlepšení mezilidských vztahů.

Pořad „Občanské výbory se baví" propaguje dobrou práci národního výboru a všech společenských organizací, vytváří příznivé podmínky pro navázání užšího kontaktu s větším množstvím občanů a pro jejich aktivní účast ve všem, co povede k dalšímu rozvoji města a integrovaných obcí.

J. H.

NEPŘEHLÉDNĚTE!

Vložený

anketní lístek

je určen

i pro Vás.

Zveme Vás k aktivní

spolupráci

na dalších pořadech

„Občanské výbory se baví".

Naši lékaři odpovídají

IV. ZO ČSČK v Novém Bydžově pod vedením MUDr. Pavla Hladíka, lékaře chirurgického oddělení, spolu s ČSŽ zahájila pro veřejnost cyklus zdravotnických přednášek na téma „Umění zdravě žít".

První setkání se uskutečnilo v kavárně hotelu „Lev" s MUDr. Jaroslavem Krenčíkem, lékařem gynekologicko-porodnického oddělení v Chlumci nad Cidlinou, který nejprve seznámil přítomné ženy s historií ženského lékařství jako oboru. Dříve bylo součástí chirurgie, samostatné primariáty začaly vznikat po druhé světové válce. Potom odpovídal na otázky správné životosprávy ženy v období dospívání, zralosti, přechodu a po přechodu. Dodržováním zdravého způsobu života si žena chrání zdraví, oddaluje projevy stárnutí a prodlužuje si tak délku aktivního života. Ženy zajímala především problematika těhotenství, antikoncepce, klimakteria a poznatky medicíny o zhoubných a nezhoubných nádorech.

MUDr. Pavel Hladík poukázal na důležitost pravidelných preventivních prohlídek. Každá žena by měla nejméně jednou za dva roky navštívit ženské oddělení. Je nesporné, že čím dříve se odhalí onemocnění v jeho raném stádiu, tím větší je naděje na vyléčení a poskytnutá pomoc pacientům je i z ekonomického hlediska efektivnější. Dále poukázal na důležitost pravidelného samovyšetřování prsů. Každá žena by se měla této metodě naučit a pečlivě se každý měsíc vyšetřit. Stačí jí na to pět minut. Nádorová onemocnění patří k nejčastějším a včasné rozpoznání a léčení rozhoduje o budoucím zdraví. Principem socialistického zdravotnictví je preventivní zaměření. Pokrok v medicíně a zdokonalování diagnostických metod umožňuje objevit rizikové faktory dříve, než má člověk zdravotní potíže, a tím je možnost vlastnímu onemocnění předejít.

Do jaké míry můžeme předcházet rakovině? Je nesporné, že nemocnost i úmrtnost na rakovinu by byly nižší, kdyby se užívalo všech dosavadních znalostí a zkušeností. Je třeba důsledně vylučovat určitá průmyslová rizika. Je však třeba především dodržovat zásady zdravé výživy a správné životosprávy, nekouřit a pravidelně se zúčastňovat preventivních prohlídek. Při varovných příznacích se vždy včas obrátit na lékaře. Při průzkumu znalostí rizikových faktorů jsme se přesvědčili, že dosud nejsou veřejnosti dostatečně známé, a proto je znovu zopakujeme.

S lékařem by se měl poradit každý, kdo u sebe pozoruje tyto projevy:

1. Krvácení z tělesných dutin (některá krvácení z dutiny ústní, nosní, z konečníku, i jednorázové krvácení do moči, při kašli, při zvracení).
2. Nehojící se rána, nehojící se vřed na kůži nebo v dutině ústní.
3. Zduření nebo zatvrdnutí v prsu ženy, mokvání či deformace prsní bradavky, vtahování kůže prsu, výtok z bradavky.
4. Bulky nebo zatuhnutí v kůži nebo pod kůží.
5. Neobvyklé nebo nápadné zduření žláz na krku, v podpaží nebo tříslech.
6. Změna barevného („mateřského") znaménka nebo bradavice na kůži (svědění, změna barvy, velikosti, tvaru či krvácení).
7. Přetrvávající potíže polykací, žaludeční nebo střevní.
8. Přetrvávající kašel nebo jeho zhoršení u kuřáků, zvláště spojený s bolestí na prsou a s vykašlávání; přetrvávající chrapot.
9. Nepravidelnosti při měsíčním krvácení, výtok z rodidel, zvláště s příměsí krve (narůžovělý), krvácení po pohlavním styku.
10. Výtok nebo krvácení z pochvy po období přechodu.

Jen lékař může posoudit, zda jde o bezvýznamný projev, při kterém není zdraví ohroženo, nebo zda jde o počáteční projev onemocnění, jehož rozvoji je nutno bránit včasným léčením.

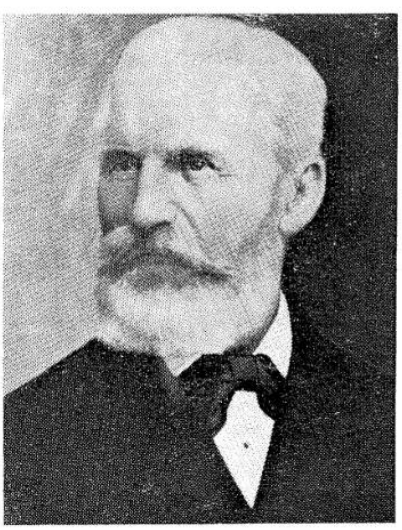
A. V.

Stará garda bydžovských lékařů

V Mezinárodním roce úcty ke stáří rád bych vzpomenul několika vzácných a vynikajících lékařských osobností, které se zasloužily v našem bývalém okrese, podle tehdejších statistik okrese nejnezdravějším, o prodloužení života našich občanů svým lékařským umem, dovedností, postřehem, odborností, stanovením správné diagnózy a účinné terapie. Osobně jsem téměř všechny tyto lékaře znal a skoro všichni mě v mém mládí léčili.

Starší naše novobydžovská generace si oživí tyto originální lékařské postavy, které mnohým z nás zachránily život a jimž jsme za vyléčení vděčni.

Výše uvedenou řadu staré gardy novobydžovských lékařů zahajuje MUDr. Josef Václav E Z O P, narozený 6. ledna 1813 v Dašicích u Pardubic. Po studiu na rychnovském gymnáziu dosáhl v roce 1840 na lékařské fakultě v Praze doktorské hodnosti. Praxi začal ve svém rodišti a v r. 1842 ujímá se funkce městského lékaře v Novém Bydžově.

MUDr. J. V. Ezop

Foto archiv muzea

Za svých studentských dob se pokusil v r. 1835 v Tylových „Květech" o beletrii. Zůstavil též po sobě nedokončený spis o zelinářství, jímž se i později v praxi velmi rád obíral.

Za mladších let se účastnil politické a probuzenecké národní činnosti a jako společensky činný byl zvolen purkmistrem města, okresním starostou a v r. 1861 i poslancem zemským a říšským. Byl též setníkem národní gardy novobydžovské, přítelem studenstva a příznivcem novobydžovských studentských merend, zvláště studentské merendy v r. 1861 za účasti Boženy Němcové.

Na jeho podnět zavedena městská kanalizace a zřízena veřejná nemocnice. Dr. J. V. Ezop byl velmi váženým a oblíbeným lékařem a pro blaho města a jeho okolí prospěšným a užitečným společenským činitelem, který téměř po 40 let sledoval jeho zájmy a rozkvět.

MUDr. Jan H L A V N I Č K A

MUDr. Janu Hlavničkovi by bylo v letošním roce 136 let. Narodil se v Myštěvsi v r. 1846. Po gymnaziálních studiích studoval na lékařské fakultě Karlovy univerzity v Praze, kde byl promován. Po promoci jako lékař ordinoval v Chrudimi a odtud se přestěhoval do Nového Bydžova. Jeho chotí byla dcera MUDr. J. V. Ezopa.

Ve svých mladších letech se účastnil veřejného života. Byl pohotovým, výborným řečníkem. Jeho táborové řeči ve prospěch mladočeských poslanců i útočné proti jejich odpůrcům mu vyvolaly mnoho nepřátel. Ač výborný a obětavý lékař, lékařská praxe mu slábla, a proto se uchýlil ve veřejném politickém životě do ústraní.

Dr. Jan Hlavnička byl elegán, bezvadně vždy oblečený a na procházkách se svou paní budil pozornost svým doprovodem. Vodíval s sebou dva černé pudly a jeho paní zase pár. rek bílých.

Měli jediného syna, inženýra chemie, který zemřel v mladém věku v Praze.

Dr. Hlavnička měl velmi rád děti, které nejen s oblibou léčil, ale bavival se s nimi i na ulici, rozdával jim drobné mince při jejich hraní a rád se na ně díval dlouhé chvíle a nejednou řekl: „Kdybych neměl metrák sádla na břiše, hned bych si s vámi zahrál kuličky."

Dr. Jan Hlavnička byl primářem zdejší nemocnice, městským lékařem, který zachránil a vyléčil mnoho pacientů. Dr. Hlavnička byl velkým přítelem studenstva a propagátorem novobydžovských studentských merend, jak vidno z merendy v r. 1875, kdy MUC. B. Klika připil příteli studentstva MUDr. Janu Hlavničkovi, který si získal o vzkříšení této merendy značné zásluhy.

Zemřel po dlouhotrvající úporné nemoci v lednu 1910. Jeho choť ho o mnoho let přežila, zemřela 4. října 1941 ve věku 90 let.

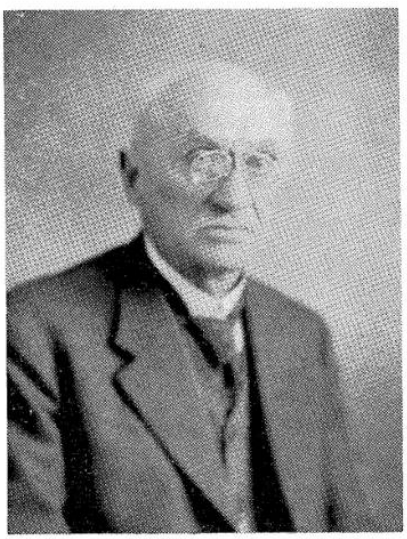
Pro svou lékařskou zkušenost a pověst obětavého lékaře zůstal dlouhá léta ve vděčných vzpomínkách svých pacientů.

MUDr. Jaroslav L H O T A

Do staré gardy novobydžovských lékařů patří postava lékaře, který od roku 1901 až do roku 1953, tedy přes padesát let jako praktický a městský lékař léčil nejenom dospělé, ale zejména s úspěchem novobydžovské děti. Byl znám jako znamenitý porodník a velmi úspěšný oční lékař.

Vídávali jsme ho denně s věrnými psíky procházet městem na návštěvu k nemocným, provázen zejména ve svých posledních létech oddanou ženou.

Dr. Jaroslav Lhota se narodil v Chlumci n. C. jako syn soudního úředníka. Po gymnaziálních studiích v Havlíčkově Brodě, kde s ním studoval Fr. Hamza, autor „Šimona kouzelníka", vystudoval v Praze medicínu na Univerzitě Karlově a byl zde v r. 1895 promován. Po šestileté klinické praxi přišel 3. dubna 1901 do Nového Byd. žova, kde si zavedl ordinaci. V roce 1905 si přivezl z Prahy svoji věrnou lásku Boženku, dceru lékárníka Boučka, v jehož domě v Praze za svých studií bydlel.

Dr. Jar. Lhota byl skvělý lékař, odborník všech výše uvedených oborů, kterého jeho kolegové přibírali na konzultaci ve vážných případech, neb Dr. Lhota s lehkostí a přesností určoval těžko zjistitelné diagnózy a dovedl stanovit správný léčebný postup. Celé zástupy chudých, nemajetných léčil zdarma, nelpěl nikterak na penězích. Uvedl jsem, že nemocným dětem dobře rozuměl. Často nemocnému dítěti vtiskl do ruky peníz s poznámkou na „husí hovinko". (Peprné, oblíbené cukroví prodávané o jarmarcích, poutích a posvíceních.)

Rád bych uvedl několik zajímavých sdělení k portrétu tohoto znamenitého lékaře. V jedné zámožné rodně onemocněla dcera očním neduhem. Jejímu otci nestačili na vyléčení novobydžovští lékaři, odebral se tedy na oční kliniku do Prahy. Profesor se ptal, odkud pacientka pochází, a když slyšel, že z Nového Bydžova, byl nucen otec vyslechnout skoro jako pokárání: „To musíte jezdit na kliniku, když máte u Vás tak výborného okulistu Dr. Lhotu, který na naší klinice pracoval jako výborný lékař?"

Jako velmi starého lékaře ho doprovázel na jeho léčebných cestách penzionovaný profesor Ferdinand Richter, který onemocněl zánětem plic. Dr.

Lhota po vyšetření poklepem a poslechem naznačil na jeho hrudi rozsah onemocnění a poslal profesora do nemocnice. Tam zapochybovali o Lhotově diagnóze, ale rentgen je přesvědčil o správnosti jeho diagnózy.

Ve velmi útlém věku jsem onemocněl tehdy velmi nebezpečnou chorobou záškrtem a jenom přesnému a rychlému zásahu Dr. Jar. Lhoty děkuji, že píši tento článek.

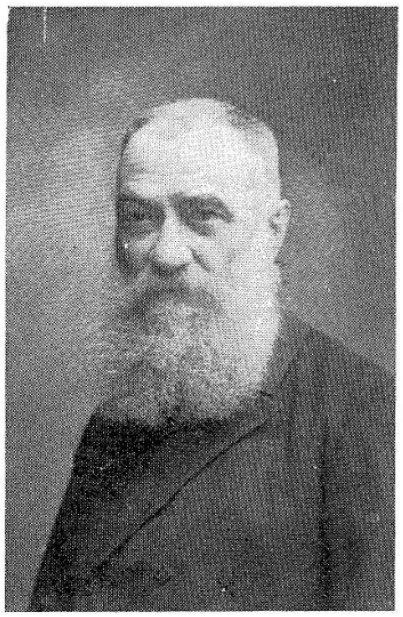
Dr. Jar. Lhota byl skromný muž, žil tiše, nemiloval nikdy velké společnosti. Měl dva věrné a oddané přátele, lékárníka Kotíka a nerozlučného Dr. Josefa Orta. S Dr. Ortem za časného rána se procházívali na bydžovském náměstí a rovněž večer po ordinacích se scházeli a do sebe zavěšeni chodili uprostřed bydžovského náměstí, jinak řešeného než dnes. Byli vzorem věrného přátelství, které trvalo po celý jejich život.

MUDr. Jaroslav Lhota byl člověkem zlatého srdce, opravdovým lékařem lidumilem, jemuž tisíce lidí vděčilo za své uzdravení.

MUDr. Otto HANĚL starší

MUDr. Otto Haněl starší pocházel z Třebíče, kde se narodil v r. 1846 jako syn lékaře, význačného moravského národního buditele a lidumila. Po vystudování medicíny se usadil v Cholticích u Přelouče, ale zanedlouho přesídlil do Nového Bydžova.

Byla to typická postava našeho města. Měl mohutný, pěstěný plnovous, huňaté obočí a chodil v tmavošedém

haveloku, který nosil za každého počasí a vždy s holí v ruce. V zimě nosil beranici-vydrovku, na jaře šedivou čepici, v létě slaměnou. Nikdy nikomu nesmekal. Na pozdrav odpovídal pouze zdvižením své hole s kostěnou rukojetí. Byl to zjev trochu zvláštní, svérázný, ale po celá dlouhá léta typicky „hanělovský". Zásadně každému tykal, ať to byl dělník, úředník, dřívější měšťan, intelektuál či někdo ze členů dřívější okolní šlechty.

Dr. Haněl byl výborný internista, diagnostik. Jeho poklep, poslech a pohmat byl jedinečný. Jimi dovedl odkrýt zastřená tajemství hrudníku, břicha i ostatních orgánů, a proto se těšil nejen u pacientů, ale i u svých kolegů pověsti neomylného diagnostika, kterému neušla ani nepatrná změna na těle nemocného. Dr. Haněl byl velkým formátem lékařské zkušenosti, původnosti i učenosti. Své klasické vyšetřování doplňoval u každého pacienta zkoušením a rozborem moče. Jeho ordinaci vyhledávali pacienti nejen z města, ale i z dalekého kraje a vzdálených měst. Ve své laboratoři si sestavoval i léky. Jestliže chtěl, aby se jeho pacient hodně pohyboval na zdravém vzduchu, nařídil: „První pilulku spolkneš na náměstí, pak půjdeš okolo Sv. Trojice, elektrárny a přes most u Pourova (Kleinova) mlýna do luk až na Metličanský kopec, tam vezmeš druhou pilulku a třetí si vezmeš až v Humburkách." Vzhledem k těmto doporučením chůze na Metličanský kopec říkalo se mu svého času též „Hanělovka". Některým pacientům doporučoval, kolik tisíc kroků musí denně udělat se závěrem: „Až tu cestu absolvuješ, dej si vepřovou a pivo." Při určitých nemocech doporučoval pít hodně mléka a jíst tvaroh. Dr. Haněl chodil s krokoměrem a přesně věděl, jak daleko je na Metličanský kopec, do Králického lesa a do všech blízkých vesnic.

Z historek, které se o něm vyprávějí a které vycházejí ze skutečnosti, uvádím: Bývalá okolní šlechta volávala Dr. O. Haněla k nemocným členům své rodiny i k návštěvám, které právě hostila a které se u ní roznemohly. Svého času na Hrádku u Nechanic u hraběte Harracha byla na návštěvě kněžna Windischgrätzová, žena nám nepřátelského generála Windischgrätze. U Harrachů se roznemohla, a tudíž byl zavolán Dr. Haněl. Po důkladné prohlídce hraběnce Harrachové sdělil: „Sv... se přežrala, ať nic den nežere. A dostanu zlatku." Neví se, zda hr. Harrachová svému hostu přeložila Hanělovu diagnózu.

Dr. Haněl měl rád studenty. Ve studentské pražské Hlávkově koleji založil nadaci pro jedno místo chudého studenta ve výši 10.000,— zlatých, což v té době představovalo veliký kapitál. Pro srovnání — roční plat zástupce ředitele gymnázia činil 800 zlatých! Studenty léčil obětavě a zdarma, ale i všechny chudé pacienty, zejména děti.

Byl jsem ve druhé třídě gymnázia a v tu dobu po smrti mé matky vypadal jsem velmi špatně a z tohoto zdravotně nedobrého stavu mě dostal Dr. Haněl. A honorář? „Přines mně ukázat příští kompozici z latiny a bude na výbornou!" Byl spokojen při ukázce kompozice a ještě mě peněžitě odměnil. Nevím teď, zdali můj úspěch u dr. Haněla byl mým přičiněním, nebo výborného třídního latináře, znamenitého pedagoga prof. Vojtěcha Procházky.

Dr. Haněl rád navštěvoval studentské plesy, při nichž odpadla jeho uzavřenost. Byl veselý, smál se a zazpíval si rád se studenty naše české písničky.

Jeho život a styl jeho lékařského originálního umu přešel do ústního podání současníků. Rozhodně zaslužuje, aby byl plně zachycen pro paměť příštím generacím.

MUDr. Otto Haněl zemřel náhle 17. srpna 1921 ve věku 77 let.

MUDr. Ota HANĚL mladší

Syn Dr. O. Haněla MUDr. Ota Haněl, absolvent bydžovského gymnázia, šel ve šlépějích svého otce a po jeho smrti jako pražský odborný lékař vnitřních chorob převzal po něm ordinaci.

MUDr. Ota Haněl mladší byl též bydžovskou typickou postavou. Nosil černý umělecký širák, byl vysoké statné postavy, ve společnosti vtipný, usměvavý, hovorný. Jeho koníčkem vedle lékařství byla astronomie, kterou s vědeckým zaměřením pěstoval. Brzy po přestěhování do Bydžova přistavěl k otcovu domu malou hvězdárnu (dům v Karlově ulici i dnes s viditelnou kopulí hvězdárny), z níž pozoroval hvězdný vesmír, hledaje v něm utišení své básnické duše. Již jako mladý posluchač medicíny měl citlivou básnickou duši a vydal malou knížečku básní s názvem „Potulky výstavou". Je to čtrnáct básniček, zachycujících hluboké dojmy národního citu vypěstované v rodině a na gymnáziu a jež si mladý poeta z Národopisné výstavy odnesl. Tento soubor básní věnoval památce svého děda MUDr. Jana Haněla, buditele národního vědomí na Moravě.

MUDr. Ota Haněl mladší uveřejnil své básně též v bydžovském tisku. Sepsal i několik jednoaktovek: „Zanevřel na ženy", „Urvali květ, než rozpučel" a větší dílo „Die Seele" (Duše). Psal pod pseudonymem Edgard Štefan.

MUDr. O. Haněl zemřel ve věku 61 let v r. 1935.

Dr. Oldřich Maštálka

Aby se nezapomnělo... VI. část

Dnes budeme dále pokračovat ve vzpomínkách na ochotnickou činnost v temných letech nacistické okupace. Dělali jsme všechno, abyste nám mohli naslouchat, abychom k vám mohli mluvit, zpívat, recitovat v řeči, která nám den ze dne zněla líbezněji. Pečovali jsme o její krásu, libozvučnost a vznešenost. Ověřovali jsme si to na všech festivalech ochotnických her.

Mluva — jevištní řeč, jak se odborně říká, byla bydžovskými ochotníky vždy ceněna nejvýše. Nebyla to však jen jevištní řeč. Mnoho práce a lámání hlavy dal vždycky výběr kusu. Hned na počátku okupace přišel totiž přísný zákaz hraní všech ruských, sovětských a amerických dramat. Navíc přišel příkaz všechny tyto hry z knihoven vyřadit a odevzdat nadřízeným orgánům. Věděli jsme, že když texty her ztratíme, k některým se již vůbec nedostaneme. Měli jsme tehdy a máme dodnes velikou odbornou knihovnu — samé divadelní hry — přes 3.000 svazků a nechtěli jsme ztratit ani jednu. Jak to udělat? U nás každý, kdo hrál, měl samostatnou knížku — roli — a materiály se pečlivě uschovávaly, kdyby se hra opakovala. Vytahali jsme tedy z těch balíků některé role, udělali velikánský balík, a když to několikrát urgovali, „poslechli" jsme a odevzdali ty „paličské" knížky. Pokud byl v knihovně jen jeden exemplář, rozdělili jsme si je domů, zařadili do knihoven — a bylo hotovo. V roce 1945 jsme je pěkně přinesli zase do knihovny a hned bylo co hrát.

Jelikož jsme měli knížky jiné, po roce 1945 jsme se po nich ani neshánělí u vědomí, že je okupanti zničili hned po odevzdání. Ale poslechněte si, co se stalo po dvaceti letech. Těsně před územní reorganizací (asi v dubnu 1960) mě někdo volal z Okresního národního výboru v Bydžově, že tam při likvidaci archívu přišli na veliký balík a že v něm jsou samé divadelní knížky. Abych se na to přišel podívat, že si s tím poradím. Hned jsem se tam vypravil a opravdu s pohnutím jsem zůstal stát nad balíkem, který jsem před 20 lety musel zabalit a který tehdy putoval neznámo kam. A hned jsem v duchu děkoval těm, kteří nám na tehdejším okresním úřadě drželi palce a zařídili to tak, že balík „zlikvidovali" a potom nám jej jejich následovníci mohli neporušený odevzdat. Bude ještě řeč o dalších chvílích, kdy jsme poznali, že na okresním úřadě máme řadu dobrých přátel, kteří nad námi drželi ochrannou ruku. Bylo to totiž během okupace několikrát potřeba, jak se dovíte později.

A teď připomeňme, jak a co jsme pro vás hráli a co jsme při tom zažili my a někdy i nevědomky vy s námi. Zůstali jsme posledně u hry, při které nás vyhnali z divadla. Ale představení bylo a hned za 14 dnů nato už se hrály Svobodovy „Čekanky" pro IX. Jiráskův Hronov. A abychom to měli u „ochránců" ještě více „vylepšené", na konci května jsme už hráli „Mikuláše Dačického". Měli jste být ten večer v divadle, když zazněl ortel nad Davidem Wolframem a padla věta: „A nařizuji, aby ten zlotřilý Němčík, pan David Wolfram, byl navždy vyhoštěn ze země české!" Měli jsme strach, že to nedohrajeme. Sál nebyl k utišení.

Pak jsme ještě dávali „Naše furianty" a „Strakonického dudáka", přišel rok 1940 a šlo to znovu — „Princezna Pampeliška", „Maryša", „Zimní pohádka", „Babička", „Chudý muž musí mít za ušima", „Na Boušinské samotě". Co hra, to klenot naší nebo světové dramatické literatury. 40 her celkem v roce 1940. Mezi klasická dramata jsme však také vsunuli repertoár oddychový. Byla to „Divá Bára" v 10 provedeních za sebou, opereta ze života Františka Kmocha „Kolíne, Kolíne" v 6 provedeních a na vánoce opereta „Okolo rybníka". V roce 1940 také již začíná pracovat mladý soubor pod názvem „Studio" div. jednoty Jirásek. O něm se zmíníme později zvlášť a obšírněji.

Přišla na nás další pohroma. Okupanti se pomalu rozkoukávali, začali si všímat kulturního života u nás a snažili se různými opatřeními nám krušit život. Mezi jiným přišli také na to, že přesto, že měli nakradeno zbraní v Rakousku, Československu a sami toho nadělali doma také haldy, že by jim mohly překazit budování tisícileté říše také staré flinty, kordy a šavle, které měli ochotníci ve svých rekvizitárnách, a že je nutné je tedy „... odevzdat nebo jinak zničit. Kdo tak neučiní, bude přísně potrestán." Střelné zbraně jsme v rekvizitárně neměli, měli jsme však pro jevištní potřebu staré kordy a šavle. Bylo jasné, že jakmile se jich jednou zbavíme, víckrát je neuvidíme. Protože za to ručil předseda spolku osobně, nastala předsedovi Peřinovi důležitá práce — zachránit co nejvíc, co nejmíň zničit a nic neodevzdat. Nevím, zda tyto řádky čte můj dobrý kamarád Bohoušek Smílek, ale pamatuješ se ještě na ty chvilky? Jak jste s „panem šéfem" dělali všechno možné, aby se kordy a šavle zachránily? Co mělo nějakou cenu, to se poschovávalo, co bylo rzí již zcela zničené, to se zahodilo.

Zbytek několika šavlí doznal změnu, že se ulomila část čepele a zůstala pouze pochva a v ní zbytek rukojeti, aby každý viděl, že jste to udělali „poctivě". A ještě dlouho po válce jsme se bavili v některých hrách tím, že někdo zapomněl, že má tu „vylepšenou" šavli, tasil a v ruce se mu objevil pouze pahýl — troska šavle.

Rok 1941 — 33 her, převážně českých, pouze jedna hra dánská, jedna holandská. Operety „Muzikantská Liduška" a „První valčík" a nutno připomenout soutěžní hru pro XI. Jiráskův Hronov „Nezbedný bakalář", který přispěl k účasti na další Hronov. Co se kolem toho sběhlo a co radosti i bolesti nám hra pro XII. JH přinesla, o tom stojí za to povědět si blíže.

V únoru 1941 měla premiéru hra Z. Štěpánka „Nezbedný bakalář" v režii Standy Prchlíka. Jak bylo zvykem a nutností, hrála se dvakrát, a to v sobotním a nedělním předplatném. My jsme totiž měli své stálé předplatné.

Tasso a šašek Bibi — J. Matějovský a Fr. Kabelák ml.

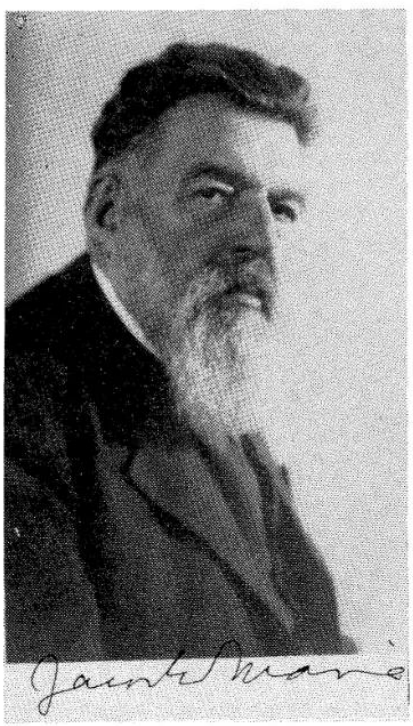
Archív DJ Jirásek

Bylo tak vžité, že prvé oddělení v hledišti, kde bylo 187 sedadel, bylo v sobotním i nedělním předplatném rozebráno, takže každá hra se hrála většinou hned dvakrát za sebou, aby se na všechny dostalo. 8. března jsme hru opakovali pro porotu na XI. JH a 13. a 14. srpna na Jiráskově Hronově. Dopadli jsme dobře jak u obecenstva, tak u kritiky a začalo se hned uvažovat o hře pro další soutěž. Ale rozuzlení přišlo samo a ze strany úplně nečekané.

Nyní se následující řádky budou snad zdát vychloubáním nebo nadsazením, ale na všechno jsou ještě doklady písemné i pamětníci. Přišel do spolku dopis od pardubického ochotnického režiséra Karla Krpaty. Že by měl zájem si pohovořit o divadle se zástupci našeho spolku a že navrhuje schůzku v salonku hradeckého nádraží. Nevěděli jsme, co se děje, znali jsme jen jméno Krpata z toho, že to byl šestinásobný vítěz Jaráskova Hronova s pardubickým souborem. Schůzka přijata a uskutečněna počátkem září. Co bylo předmětem schůzky?

Předseda a dramaturg spolku se vypravili do Hradce Králové a pak informovali členy o průběhu schůzky. Dr. Karel Krpata prohlásil, že má zájem o spolupráci s naším souborem, že se on a jeho paní stanou členy souboru, a hned uvedl důvod. Viděl naše představení „Nezbedného bakaláře" v Hronově a prohlásil, že jsme jediný soubor, který má takový kádr herců, že i nejmenší roličky jsou obsazeny kvalitními herci. Má jednu hru, kterou už léta nosí u sebe, sní o její realizaci, a přestože s pardubickým souborem vyhrál již šestkrát Hronov, nenachází dost vhodných interpretů pro tuto hru a vidí její optimální obsazení v Bydžově. Zároveň prohlásil: „Ničeho se nebojte, vyhrál jsem Hronov šestkrát, vyhraji ho i po sedmé." Pamatuji se, že tenkrát bylo ve spolkové místnosti dlouho ticho. Ne snad proto, že by se přítomní nadouvali pýchou, to ne, ale spíš proto, co nás čeká za krásnou práci, a dokonce snad i úspěch na Hronově, což bylo tehdy nejvyšší ochotnické vyznamenání. Co nás však čeká všechny za hrozný kus práce, to si nikdo v té chvíli neuvědomil, protože to nebyl režisér, to byl v jedné postavě divadelní naučný slovník, člověk s obrovskou znalostí historie dramatu, virtuózní ovládání celého divadelního řemesla v celé jeho šíři, neomylný stroj v ovládání jevištní mluvy, a to všechno se vešlo do duše člověka milého, kamarádského, člověka zlatého srdce. A jen tak na okraj — byl i úspěšným dramatickým autorem.

Tak tento člověk přišel mezi nás a přinesl svůj poklad — hru táborského advokáta Jaroslava Majera, kterého znáte pod pseudonymem Maria. Hra se jmenovala „Torquato Tasso". Před námi naposled tuto hru hrálo Národní divadlo v Praze v roce 1918 v hlavní roli s Eduardem Vojanem. Tak jsme se tedy pustili do této hry s chutí nebývalou. Hlavní role obsazena Jaromírem Matějovským, další velké role předními členy souboru, Fr. Peřinou, Ryd. Šimanovským, Fr. Poláčkem, Lídou Kabelákovou, Fr. Kabelákem, St. Prchlíkem, K. Trojnou, A. Hnykovou, v dalších drobných rolích další zkušení členové souboru. A hned z počátku opět jedna potíž ze strany „ochránců". Jelikož hra nebyla známa, nebyla v seznamu povolených her a nemohli jsme tedy dostat povolení k jejímu uvedení. Nacistická cenzura trvala na tom, že když je to hra neznámá, musí být předložena ke schválení, ale v jazyku německém. To byl šok, ale pro ně, protože, představte si, našli se u okresního soudu dva zaměstnanci, kteří hru v několika málo dnech perfektně přeložili a na Oberlandratu v Kolíně se někomu musel hrozně protáhnout obličej, když text dostal ke schválení. Zase zapracovali dobří lidé a pomohli nám. Prvá překážka byla za námi — hrát se bude. A tak dne 18. prosince 1941 spatřila světlo světa hra, která měla v dějinách souboru svou historii. Byl to slavný večer ten týden před vánočními svátky. My v zákulisí všichni neklidní, jak dopadne premiéra, diváci dychtiví neznámé hry, režisér Krpata nervózní, jak mu dopadne jeho životní sen. Otec Řehák

v maskérně kouzlil poslední masky, poslední kostýmy na sebe a třikrát gong a jedeme. Po dvou a půl hodině konečně poslední opona. Frenetický potlesk se ozývá z hlediště, opony neberou konce, podařilo se dokonce dopravit na jeviště i režiséra Dr. Krpatu, který při své veliké skromnosti tam musel být skoro donesen. Dobrá věc se podařila, ale život v divadle bije naplno. Druhá parta zkoušela zatím operetu a týden nato o vánočních svátcích již běží nejnovější opereta V. A. Viplera „První valčík", celkem v 6 představeních.

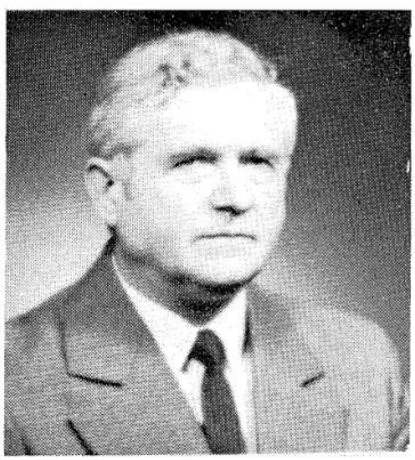
A je tu rok 1942, ve svém počátku pro nás tak lákavý a toužebně očekávaný, ve svém průběhu však nejsmutnější za celou dobu okupace. „Torquato Tasso" vyhrál totiž jasně okrskovou soutěž a dne 14. a 15. února byl dvakrát opakován. Z toho sobotní představení bylo dvojnásob slavnostní; za prvé přijela představení ohodnotit porota ÚMDOČ (Ústřední matice divad. ochotnictva českého, což byl náš nejvyšší ochotnický orgán) a za druhé dostali jsme vzácnou návštěvu. Dr. Krpata pozval svého staršího věrného kamaráda, dlouholetého přítele, kterým nebyl nikdo jiný, než sám autor „Tassa" Jaroslav Maria. Nebylo nám zrovna nejlépe — předstoupit se svou prací před osobu nejpovolanější. Autor se však ukázal jako člověk sice přísný, ale výborného charakteru. Beseda s ním po představení trvala dlouho do noci, dověděli jsme se mnoho o jeho „Tassovi" i o další jeho tvorbě. Nepokrytě mluvil v superlativech o o provedené inscenaci našeho „Tassa", přirovnával ji k provedení v Národním divadle a skromně pronesl jednu větu také na svůj účet jako autora, kterou pak nám ještě opakoval v srdečném dopise, který posílal ze svého Tábora. Cituji dle dopisu: „Vy jste mne vyznamenali nezaslouženou pozorností, že jste se tak vášnivě zakousli do mého „Tassa" a já si při poslouchání mohl mnouti ruce, že sice mezi mnou a Goethem je rozdíl ohromný, ale nikoli taková propast, aby se z jednoho břehu nevidělo na břeh druhý." Rozumějte, J. W. Goethe je autorem dramatu s týmž názvem a týmž tématem, ale všeobecně je uznáván Mariův „Tasso" jako dílo daleko působivější, dramatičtější, proto ta jeho radost. Ale abychom to o „Tassovi" pověděli do konce. Jednu větu z dopisu musím ještě citovat. Byla osudová, nesplněná... Píše: „Slibuji Vám, drazí přátelé, že v květnu nebo v červnu přijedu k Vám na celý večer a noc. Sejdeme se a budeme si povídat, až nás hospoda vyhodí". Plánované představení na květen ani setkání se neuskutečnilo — bohužel! Proč? Místo vzácného člověka a hosta přišlo nám od přátel z Tábora pouze smutné, tragické oznámení. Český spisovatel Jaroslav Marie se objevil na vyhlášce po heydrichiádě a v rámci likvidace české inteligence byl zastřelen. V krátké době nás postihla další velká rána, dlouholetý člen našeho souboru JUDr. Karel Engler byl další obětí řádění nacistů...

Bylo smutno v našich řadách, nikdo neměl náladu na hraní, od května do července jsme se v divadle jen scházeli a nikdo neměl do ničeho chuť. Poslední smutnou zprávu písemnou jsme dostali v oznámení, že XII. Jiráskův Hronov se nekoná. Začalo jít o bytí a nebytí české kultury. Nesmíme toho tedy nechat, musíme se vzpamatovat, hrát dál. Výbor Hronova žádá o příspěvky, aby byly uhrazeny prozatímní náklady na uspořádání JH. Poslali jsme a věřili, že Hronov zase bude. A jak jsme hráli dál, o tom až zase příště.

Zdeněk Smutný

Významné životní jubileum

V květnu se dožil významného životního jubilea primář dětského oddělení nemocnice s poliklinikou v Novém Bydžově MUDr. Josef Čeněk. Na oslavách jeho šedesátin se sešli kromě mnoha známých a přátel pracovníci dětské péče, aby jubilantovi popřáli do dalších let mnoho zdraví a pohody a spolu s ním zavzpomínali na jeho začátky v medicínské dráze. Patřil k průkopníkům preventivní medicíny. Jeho celoživotní práce představuje nelehký a složitý vývoj péče o mladou generaci na Novobydžovsku od poválečných let až do dnešní doby.

MUDr. Josef Čeněk nastoupil na nově vybudované dětské oddělení okresní nemocnice v Novém Bydžově jako sekundář v roce 1951. Toto oddělení bylo otevřeno v r. 1949 a patřilo k nejmodernějším pracovištím v republice. Prvním primářem byl MUDr. Jáno Chudík.

Po odchodu primáře MUDr. J. Chudíka převzal po konkursním řízení v r. 1956 dětské oddělení MUDr. J. Čeněk. Oddělení mělo tehdy 73 lůžek pro kojence, větší děti, nedonošené děti a infekční případy. Zdravotnická péče o dětskou populaci neznamená však jen léčení již vzniklého onemocnění, jak bylo až do této doby běžné. V poválečné době bylo nutno uvést do praxe nové velkoryse koncipované preventivní programy, včetně řádně prováděného a dokumentovaného očkování, vybudování obvodní pediatrické sítě a odborných poraden při dětském oddělení nemocnice. Věděl, že bez dobrých spolupracovníků a dobrých lidských vztahů nelze dosáhnout potřebných pracovních výsledků. Měl nejen možnost a schopnost si dobré spolupracovníky vybrat, ale on měl i zvláštní schopnost lidi pro nemalé úkoly nadchnout. Jeho předností byla vytrvalost a bojovnost, které potřeboval k překonávání často nemalých překážek. Po dobu existence okresu Nový Bydžov vykonával funkci okresního pediatra. Pod jeho vedením z počátku živelná práce nabývala plánovitosti a organizovanosti. Rychle se rozvíjela ambulantní dětská péče. V proočkovanosti, v prevenci a kojenecké úmrtnosti se dostal okres brzy na přední místo v rámci Východočeského kraje. Úspěšné a pokrokové metody práce se staly vzorem ostatním okresům. Jejich výsledky byly prezentovány na celokrajských seminářích a školeních, které se několikrát konaly i v Novém Bydžově. Dětské oddělení se stalo také cílem mnoha exkursí domácích i zahraničních návštěvníků. Primář MUDr. Josef Čeněk patřil k pracovníkům, který ochotně přijímal a stále zkoušel nové poznatky a metody. K stálému vzdělávání a uplatňování moderních způsobů práce v praxi vedl i své spolupracovníky a podřízené. Dobře prováděná prevence přinesla záhy snížený výskyt závažných dětských onemocnění. Proto se mohla část dětských lůžek využít pro děti potřebující rehabilitaci. Od roku 1964 jsou určena pro dětské neurosy z větší části Východočeského kraje. Speciální poradny, jako např. kardiologická, rehabilitační, ledvinná, endokrinologická a poradna pro rizikové děti, si udržují vysokou odbornou úroveň. Sám vede po celá dlouhá léta poradnu kardiologickou. Od r. 1960 vede v nemocnici lékařskou knihovnu.

Dětské oddělení patřilo jeho zásluhou mezi prvé ústavy, kde byla zřízena základní devítiletá a mateřská škola při nemocnici. Zaměstnání a vyplnění volného času u malých pacientů se stalo součástí léčení, které urychluje ozdravný proces. Děti nemusí jako rekonvalescenti po návratu do školy dohánět zameškané učivo.

V roce 1972 stál u zrodu brigády socialistické práce dětského oddělení. Ta získala pod jeho vedením jako jedna z prvních bronzový odznak.

Z jeho podnětu se pořádají výstavky dětských prací i členů BSP. Jejich uspořádání si nezadá svou úrovní s výstavami profesionálními. Mají vysokou návštěvnost. Obdivují je školní děti i široká veřejnost.

Jeho největším koníčkem kromě literatury je pěstování květin. Miluje skalničky. V křížení vzácných druhů rostlin dosáhl obdivuhodných pěstitelských výsledků.

Vykonal i mnoho zdravotně výchovné práce mezi rodiči, dětmi, pedagogy i širokou veřejností. Osvědčil se jako strhující řečník. Veřejné funkce, zvláště v komisi pro rodinu a dítě při Okresním národním výboru v Hradci Králové, mu pomohly ovlivnit vývoj péče o mladou generaci potřebným směrem. Za vynikající práci dosáhl řady uznání. Veškeré jeho konání svědčí o tom, že je člověkem tvořivým, přemýšlivým a činorodým. Od nápadu k činu neměl nikdy daleko. Vše, co kdy konal a prosazoval, bylo vždy v prvé řadě ve prospěch dětí, které má rád a které si vždy dovedl příkladným přístupem získat.

Třicet jedna let na jednom pracovišti — to zní téměř neuvěřitelně. Primáři MUDr. Josefu Čeňkovi se to podařilo. Zaslouží si, abychom mu za jeho celoživotní úspěšnou práci ve prospěch dětí i péči o nás — zdravotníky poděkovali. Do jeho dalších let mu přejeme hodně zdraví, dobrou náladu a neutuchající optimismus.

Pracovníci dětské péče
NsP Nový Bydžov

NESTOR KINA

Letos v dubnu oslavil své 80. narozeniny pan František Škarýdko. Tento pracovitý člověk je zaměstnán v městském kině v Novém Bydžově již 55 let jako promítač. Dříve pracoval jako mistr elektroúseku ve zdejším cukrovaru a promítání měl jaksi „navíc". Deset let zastával rovněž funkci vedoucího kina, z toho 5 let okresního vedoucího.

Foto M. Bydžovský

I nyní, kdy by měl nárok na zasloužený odpočinek, chodí pravidelně v sobotu a v neděli promítat. Promítá i školní představení a v týdnu zastupuje druhé promítače podle potřeby.

Za dlouhý čas svého působení v městském kině vystřídal celou řadu přístrojového vybavení. Projektory, na

Pokračování na str. 15

Dokončení ze str. 14
kterých začínal, by mohly patřit k muzejním exponátům. Současné vybavení promítačské kabiny, kde pan Škarýdko promítá, je již na solidní úrovni. Projektory jsou vybaveny xenonovými výbojkami a obsahují i složitou polovodičovou elektroniku.

Až půjdete někdy v sobotu nebo v neděli do kina, vzpomeňte si, že zásluhu na vašem kulturním zážitku má nestor bydžovského kina — pan Škarýdko.

MILIONÁŘ

Druhým milionářem v počtu kilometrů ujetých bez nehod v NsP Nový Bydžov se stal soudruh Stanislav Enthaler. V nemocnici je zaměstnán od roku 1964. Je nositelem stříbrného odznaku BSP, pracuje jako předseda ZV ROH a ve výboru KSČ.

V místě bydliště pracuje v kontrolní a revizní komisi městského výboru KSČ, je zapojen v Lidových milicích a působí u Pomocné stráže VB.

Na konferenci ZV ROH mu byl předán pamětní odznak s malým dárkem a s přáním ještě mnoha dalších kilometrů bez nehod.

Text a foto: Jiří Doležal

Naši matriky

NAROZENÍ

od 18. 2. 1982 do 6. 5. 1982

18. 2. **Bohdana Nováková,**
Nový Bydžov, Turkova 1297

19. 2. **Klára Pácalová,**
Nový Bydžov - Stará Skřeněř 23

2. 3. **Josef Olah,**
Nový Bydžov, Turkova 1338

2. 3. **Petr Drahokoupil,**
Nový Bydžov - Skochovice 95

2. 3. **Jiří Drahokoupil,**
Nový Bydžov - Skochovice 95

9. 3. **Jiří Vrzal,**
Nový Bydžov, U plovárny 1410

18. 3. **Šárka Pospíšilová,**
Nový Bydžov - Chudonice 153

7. 4. **Marcela Vacková,**
Nový Bydžov, Sv. Čecha 1602

8. 4. **Tomáš Kaizr,**
Nový Bydžov, Třebízského 212

11. 4. **Renata Eiblová,**
Nový Bydžov, U plovárny 1415

13. 4. **Eva Ryglová,**
Nový Bydžov, Riegrova 1585

18. 4. **Milan Hušek,**
Nový Bydžov, Zahradní 448

22. 4. **Vladimír Macháček,**
Nový Bydžov - Zábědov 89

23. 4. **Marek Petr,**
Nový Bydžov, Dukelská 976

23. 4. **Jakub Staněk,**
Nový Bydžov, U jatek 913

27. 4. **Šárka Špačková,**
Nový Bydžov, Na bělidle 667

27. 4. **Lucie Čapková,**
Nový Bydžov - Stará Skřeněř 29

6. 5. **Václava Cellarová,**
Nový Bydžov - Lužec n. Cidl. 62

ZLATÁ SVATBA

2. 4. **Ladislav a Anna Khorelovi,**
Nový Bydžov - Vysočany 40

SŇATKY

od 6. 3. 1982 do 24. 4. 1982

6. 3. **Václav Tomášek,**
Nový Bydžov - Zachrašťany 78
Hana Ďurďová,
Humburky 44

20. 3. **Miroslav Špičák,**
Skřivany 65
Olga Machačová,
Nový Bydžov 1262

27. 3. **Václav Štayr,**
Králíky 6
Zdeňka Králíčková,
Nový Bydžov, Klicperova 561

3. 4. **Jaroslav Stibal,**
Nový Bydžov, Dukelská 1404
Jiřina Halířová,
Nový Bydžov, Dukelská 1404

3. 4. **Václav Vlk,**
Nepolisy 131
Jana Kofránková,
Nový Bydžov - Sloupno 211

3. 4. **Milan Vršťala,**
Nový Bydžov, Na Otmarce 362
Zdeňka Machačová,
Nový Bydžov, Smetanova 1785

10. 4. **MVDr. Stanislav Suchánek,**
Nový Bydžov - Nová Skřeněř 22
Ilona Rodovská,
Nový Bydžov - Starý Bydžov 56

10. 4. **František Bydžovský,**
Nový Bydžov, Klicperova 708
Blanka Farkašová,
Práchovice 146

16. 4. **Milan Hruška,**
Praha 3, Malešická 31
Ludmila Šetková,
Nový Bydžov, Smetanova 1781

17. 4. **Miroslav Hartman,**
Smidary - Loučná Hora 52
Irena Trejbalová,
Nový Bydžov, V ráji 1300

24. 4. **Jan Výborný,**
Praha 8, Nad Novou Libní 10
Naděžda Špátová,
Nový Bydžov, ČSA 103

24. 4. **Emanuel Kaizr,**
Měník 82
Dana Gaberlová,
Nový Bydžov, Komenského 28

24. 4. **Ladislav Samek,**
Přelouč, Pionýrů 112
Lenka Lihanová,
Nový Bydžov, Na Švarcavě 1258

24. 4. **Libor Machka,**
N. Bydžov, Dr. A. Dvořáka 459
Dana Chalupová,
Olešnice - Horka - Levínská
Olešnice 106

ÚMRTÍ

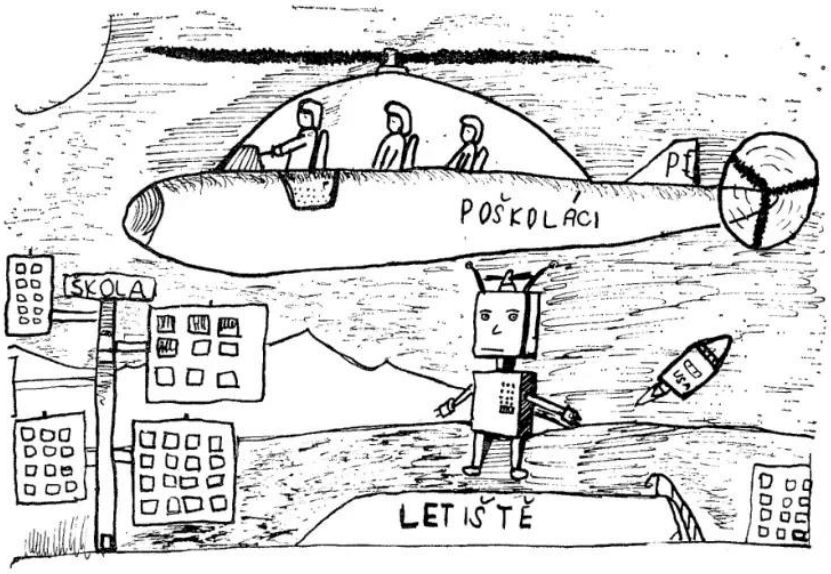
od 20. 2. 1982 do 4. 5. 1982

Božena Kynčlová	69 let
Ladislav Procházka	42 let
František Výprachtický	90 let
Aloïs Štoček	63 let
Jaroslav Zajíc	46 let
Josef Vrabec	82 let
Barbora Tichá	69 let
Františka Pavlíčková	81 let
Jaroslav Podlipný	76 let
Marie Zimová	80 let
Lidmila Šormová	75 let
Božena Bělíková	74 let
Josef Kraus	77 let
Jaroslav Emanovský	72 let
Marie Novotná	84 let
František Jiránek	73 let
Helena Lakatošová	71 let
Božena Zálabská	86 let
Václav Bareš	60 let
Marie Honzáková	79 let
Marie Kleinbauerová	76 let
Františka Novotná	82 let
Jiří Klečka	67 let
Marie Udatná	76 let
Jaroslav Drobný	81 let
František Slavík	69 let
Antonie Nečesaná	85 let
Marie Holmanová	70 let
Aloisie Bydžovská	74 let
Stanislav Horčička	83 let
Josef Mádl	75 let
Anna Chaloupková	79 let
Josef Drábek	68 let
Růžena Drábková	63 let
Břetislav Král	84 let
Ivana Jarošová	40 let
František Mikulka	59 let
Lidmila Veselá	82 let
Anna Rámová	88 let
Jaroslav Purma	35 let
František Karásek	86 let
Marie Drahokoupilová	80 let
Josef Holoubek	80 let
Marie Vrabcová	77 let

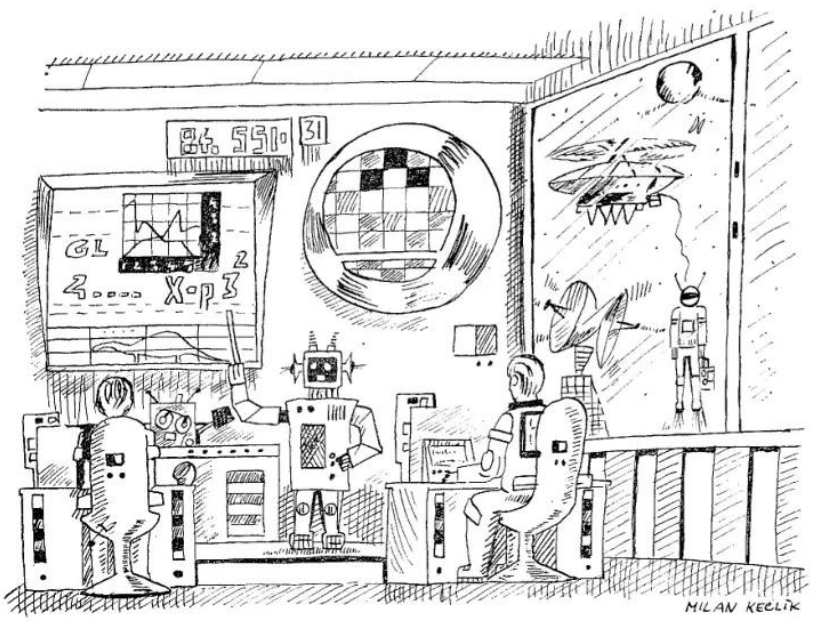
ŠKOLA BUDOUCNOSTI

Jaká bude škola budoucnosti asi ve 3. tisíciletí našeho letopočtu? Podle mne fantastická. Bude to škola bez učitelů, bez školníků a uklizeček. Vyučování, výchovu i úklid školy budou udržovat roboti. Místo učebnic budou magnetofonové pásky. K zapisování poznatků poslouží psací stroj. Stisknutím knoflíku na kalkulačce se nám vypočítají i nejsložitější matematické příklady. Místo českého jazyka se žáci budou učit jazyku svých kamarádů – marťanů. Pomocí družic a kosmických lodí bude udržováno spojení a družba se školami na jiných planetách. Žáci budou chodit do školy bez svačin, stačí malá výživná pilulka a bude po hladu. Školní dvůr bude jakési malé letiště, kde budou přistávat vrtulníky se žáky – opozdilci. Nebudou žákovské knížky, nebudou poznámky, nebudou domácí úkoly. Rodiče by totiž zadané úkoly nezvládli. Bude to prostě pohádka.

Richard Wolf,
žák 6. tř. ZŠ Klicperova ul.
Nový Bydžov

▲ *Martin Turek, 7 let, ZŠ Klicperova ul.*

◀ *Milan Keclík, 14 let, LŠU*

Uzávěrka příštího čísla

Novobydžovského zpravodaje

je 15. srpna 1982

OKRESNÍ PŘEHLÍDKA SKONČILA

Tři dny — 10., 11. a 12. června 1982 — sledovali diváci další ročník Okresní přehlídky městských ochotnických divadelních souborů v Jiráskově divadle. Na přehlídce postupně vystoupily tyto soubory: DS Klicpera z Chlumce nad Cidlinou se známou Nestroyovou hrou „Teta z Bruselu" (v úpravě Voskovce a Wericha), Studio poezie a hudby při PKO z Hradce Králové s náročným a dramaticky netradičním pořadem „Symposium o stavu české kulturnosti za nežádoucí účasti Jana Nerudy" a DS Symposion z Třebechovic s populární komedií italského autora G. Scarnicciho „Kaviár nebo čočka".

Odborná porota udělila po zásluze 1. místo DS z Třebechovic, jehož herci předvedli po všech stránkách dokonalé představení, které si nijak nezadalo s vystoupením herců profesionálních divadel. V anketě diváků bylo nejvíce hlasů odevzdáno pro hru DS Klicpera z Chlumce nad Cidlinou. Tento soubor tak získal cenu laické poroty a tím i Putovní pohár rady MěstNV v Novém Bydžově. Letos poprvé rozhodovala mnohem početnější laická porota. Část diváků na začátku představení obdržela žetony s možností volby, které po skončení hry odevzdávala. Letošní přehlídka však měla ještě jednu, rozhodně ne vítanou „novinku" — DS Jirásek z našeho města žádnou hru nenastudoval a přehlídky se nezúčastnil.

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městské kulturní středisko v N. Bydžově nepravidelně. - Řídí redakční rada, zástupce odpovědného redaktora Jitka Horynová. - Povoleno odborem kultury ONV v Hradci Králové pod čj. 218/72. - Tisknou Východočeské tiskárny, n. p. v Novém Bydžově. - Náklad 1.400 výtisků.